

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
Pedagogická fakulta
Katedra českého jazyka a literatury

**AGRESE V KOMUNIKACI DĚTÍ V SOCIÁLNÍM
PROSTŘEDÍ**
Bakalářská práce

Vypracovala: Maleninská Leona
Vedoucí práce: doc. Mgr. Kamil Kopecký Ph.D.

Olomouc 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Agrese v komunikaci dětí v sociálním prostředí, vypracovala sama s pomocí svého vedoucího bakalářské práce s použitím odborných publikací a jiných informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem s vytvořením bakalářské práce neporušila autorská práva třetích osob.

V Olomouci dne 24. 5. 2021

.....

Poděkování

Ráda bych poděkovala doc. Mgr. Kamilu Kopeckému Ph.D. za cenné rady, trpělivost a čas věnovaný vedením mé bakalářské práce.

Obsah

1	Úvod	6
2	Cíl práce.....	6
3	Teoretická část	6
3.1	Obecný úvod do problematiky	6
3.2	Typy agresí.....	7
3.3	Doprovodné jevy kyberagrese	9
3.4	Fyzická šikana a její aktéři	10
3.5	Kyberagrese jako moderní trend.....	11
3.6	Vzorec kyberagresorů	12
3.7	Prevence a rehabilitace kyberagresorových obětí.....	13
4	Internetové výzvy	13
4.1	Druhy internetových „zábav“	13
4.2	Online skupiny adolescentů	15
4.3	Rizikové komunity pro adolescenty	17
4.4	Zakládání profilu na sociálních sítích.....	18
4.5	Stinné stránky sociálních sítích	18
4.6	Sebe-odkrývání.....	19
4.7	Zdrženlivé online chování.....	20
5	Sociální sítě jako společenský trend.....	20
5.1	Navazování vztahu s neznámou osobou	21
5.2	Sociální sítě jako nástroj k produkci hormonů štěstí	21
5.3	Hoaxem ke kyberagresi	22
5.4	Doba (inter)netová	23
6	Empirická část	25
6.1	Úvod	25
6.2	Povědomí náctiletých respondentů o problematice.....	25
6.3	Nejrozšířenější projevy kyberagrese	27
6.4	Algoritmus agresora z řad studentů.....	28
7	Kazuistika č. 1	30
7.1	Vulgární výrazy v online sférách.....	32
8	Kazuistika č. 2	33
8.1	Atypický výskyt online agrese	33

8.2	Stimul k agresi	34
9	Kazuistika č. 3	35
9.1	Genderová agrese	36
9.2	Demonstrace agrese na učitelském sboru	37
9.3	Nová metoda seznamování.....	38
10	Kazuistika č. 4	39
11	Obezřetnost na internetu.....	41
11.1	Stručné rozuzlení.....	42
12	Závěr.....	43
13	Použité zdroje.....	44
	Anotace	47

1 Úvod

Projev agrese mladistvých lidí na sociálních sítích je poměrně nová problematika, která se rozrůstá rychlostí blesku. Jen když se podíváme kolem sebe, kolik vidíme dětí upřených pohledem na displej svého mobilního telefonu? Anž bychom si to uvědomovali, nebo si tuto situaci přiznali, bez mobilního telefonu nejdeme pomalu ani vynést smetí. Digitální technologie se staly naší neodmyslitelnou součástí. Když víme, jak je používat a umíme je včas vypnout, ulehčí nám život a zrychlí naše povinnosti. Problém nastává, když z dobrého sluhu vytvoříme zlého pána. Představme si situaci s ohněm. Zatopíme si, zahřejeme se, ale stačí malá nepozornost a plameny nám šírají příbytek. Ve své bakalářské práci bych ráda poukázala na tuto problematiku, souběžně bych si odpověděla, zda se opravdu jedná o problematiku a zároveň se pokusím o nějaké usměrnění v této moderní technologii.

2 Cíl práce

Ráda bych se ve své bakalářské práci podívala na problematiku dětské agrese, konkrétně na agresi konanou na sociálních sítích. Než se ovšem budu zabývat kyberagresí, ráda bych probrala, co to vlastně agrese je a jak se projevuje. Také nevynechám pojem šikana a formy šikany. Čerpala jsem jak z odborné publikace, tak v přítomnosti mladistvých jedinců, konkrétně žáků ze základní školy, ve věku 13 – 15 let, současně v pedagogickém sboru působící na základní škole, jež byli velmi vstřícní k doplňujícím otázkám.

Chtěla bych zjistit, kdo se ke kyberagresi uchyluje ve větší intenzitě, zda dívky nebo chlapci, jak agresor s obětí zapadají do třídního kolektivu a jaké mají obě role jedinců rodinné zázemí. Podle mého názoru by bylo patřičné objasnit, jaký vliv na výchovu dítěte má agresivní rodina, neboť právě ona, je ta, jejíž vzorec si bereme celým naším životem.

3 Teoretická část

3.1 Obecný úvod do problematiky

Digitální technologie s sebou přináší jak výhody, tak nevýhody a bohužel i plno (nebezpečných) nástrah. Děti neví, jak proplout životem, proto potřebují nějakého průvodce (nejčastěji rodiče), který je životem provede. Ukáže jim krásy, ale i úskalí světa. Dopřeje jim rozvoj sebevědomí, bude je chválit, ale i zdravě kritizovat, ukáže jim uznání, ale i spravedlivý

trest. Být rodičem, nebo učitelem či vychovatelem, není lehké. Musíte respektovat pravidla a také si být vědom, že vaše rozhodnutí ovlivní nejenom vás, ale i děti, které máte na starosti. Jak bylo několikrát řečeno, každý jedinec je jedinečná osobnost, která se vyvíjí podle určitého tempa. Dnešní vzdělávací ústavy, obzvláště jste-li učitelem ve velkém městě (Praha, Brno, Olomouc, Ostrava,...), pracují s velkým počtem dětí v jedné třídě. Nastává zde přesila 30 dětí na jednoho pedagoga. Každý žák pochází z jiné sociální vrstvy. Existují rodiče, které děti zasypávají dárky a kupují si jejich lásku. Rodiče, kteří vyjdou dítěti vždy vstříc, naslouchají mu, večery tráví jako rodina. Dále děti, kteří pocházejí z rozvedených rodin a tudíž jim chybí dostatečně pevné zázemí (jsou doma všude, ale zároveň nikde), ale existují i velmi početné rodiny, kde se o děti starají mimo rodičů starší sourozenci.

3.2 Typy agresí

Dle Martínka se ve všech dětech, pocházejících z rodin uvedené výše, mohou vyklubat agresori. Agrese je přirozená součást našich životů. Díky ní se vyburcujeme k lepším výsledkům, opatrujeme své nejbližší a chráníme sebe. Agrese se dělí na sedm typů. Než je rozebereme, je potřeba si uvědomit, že i ona má své hranice, které je potřeba tolerovat a brát v potaz. Zdeněk Martínek ve své knize *Agresivita a kriminalita školní mládeže* uvádí Moyerovu klasifikaci agresí, které se vyskytují jak u lidské, tak zvířecí populace.

- Predátorská agrese
- Agrese mezi samci (popřípadě samicemi)
- Agrese vyvolaná strachem
- Dráždivá agrese
- Rodičovská agrese
- Sexuální agrese
- Agrese jako obrana teritoria

(Martínek, 2015).

Těchto sedm vyjmenovaných typů agresí se běžně objevuje ve školním prostředí nejenom u žáků, ale i samotných pedagogů popřípadě vychovatelů.

Predátorská agrese mezi silnějším jedincem, který si vylívá zlost na slabším jedinci, ať už kvůli znelíbení nebo žárlivosti nebo z jiných důvodů, které jsou banální, ale způsobí nepříjemné školní klima. Šikanovaný jedinec se bojí chodit do školy, s nikým nemluví, nesvěřuje se (Martínek, 2015).

Agrese mezi samci je o postavení ve společnosti. Hodí se známé přísloví dva kohouti na jednom smetišti, kdy se dva silní jedinci perou o místo na piedestale. Využívají k tomu nejrůznější metody – zákeřnosti, lumpárny, žertíky i samotnou bojovnost (Martínek, 2015).

Agrese vyvolaná strachem je typ agrese vyskytující se nejčastěji na konci pololetí, kdy dochází k nezištné ztrátě „zadních vrátek“. Dítě je svázané a chybí mu podpora. Ukážeme si na příkladu. Pedagog dítěti poví, že zítra dítě vyzkouší, aby se rozhodl, jakou známku napíše na vysvědčení. Tady je potřeba si prvně promyslet, jak nepříjemnou zprávu dítěti sdělit. Veškeré testy, ústní zkoušení jsou nápor na psychiku nás všech. Dítě je potřeba motivovat a opakovat mu, že věříme v jeho úspěch. Hromadí se strach, nás vyburcuje k hrubému chování, který je potřeba vybit. Bohužel se stává, že naším středem zájmu se stane úspěšnější spolužák, kterému závidíme a který je „po ruce“. Směry agrese si popíšeme později (Martínek, 2015).

Dráždivá agrese je velmi rejpvavý způsob, jak někoho přimět (nejčastěji emočně nestabilního jedince), aby způsobil povyk ve třídě. Třídní „kápo“ bude do svého labilnějšího spolužáka dloubat, brát mu školní pomůcky, ničit mu věci, konat mu zle, až ho vyprovokuje v ten nejnevhodnější okamžik (nejčastěji když do třídy dojde pedagog). Šikanovaný jedinec se bojí chodit do třídy, nikdo mu nevěří, poznámky v žákovské knížce se mu kupí a ani rodiče, ani učitel, neví, co s ním (Martínek, 2015).

Rodičovská agrese je nejvíce přirozenou a nejnáročnější agresí. Nalezneme ji však nejčastěji ve zvířecí říši, kdy samice brání svá mláďata vlastním tělem i za cenu vlastního života. Tento jev se transformoval i do lidské populace, kdy rodiče hájí svého potomka do posledního dechu a nemohou uvěřit, že on je ten, který šikanuje své spolužáky. Rodiče svádějí vinu na pedagogický sbor, na třídní osazenstvo, na špatné pochopení jeho činů „však on to tak nemyslel, on si jen tak hraje“. Těžko je přesvědčíte, že jejich dítě je viníkem. Pedagog musí respektovat bojovnost rodičů a musí to být on, kdo zachová chladnou hlavu a počká, až rodič vyzuří a bude pokračovat v rozhovoru. Opět platí pravidlo chválit. Za to, že došel na třídní schůzky, za zájem o svého potomka, za jeho čas, za výchovu žáka (i kdyby byla sebesthorší, rodičem se stáváte, nerodíte). Práce s nezvladatelnými dětmi je jedna věc, ale práce s nezvladatelnými rodiči je věc druhá. Obtížnější. Náročnější. Nepříjemná. Někdy i nepřírozená obzvláště, když je rodič dítěte starší než sám pedagog. V knize Zdeňka Martíňka *Agresivita a kriminalita školní mládeže* uvádí tip na zvládání třídních schůzek. Vyzdvihuje individuální setkání se zákonnými zástupci na maximálně 15 minut. Takové setkání může v učiteli vytvořit obrázek o rodinném zázemí jeho žáka (Martínek, 2015).

Sexuální agrese není naštěstí na školách tak častá. Jedná se o různé sexuální deviace, sadismus, masochismus, sadomasochismus, pokusy o znásilnění nebo sexuální obtěžování (Martínek, 2015).

Agrese jako obrana teritoria je úzce spojená s agresí způsobenou strachem. Dítě touží po jistotě, stabilitě, rodině. Je uzavřen v neviditelné bublině, do které pustí jen nejbližší členy svého života. Když se budeme mermomocí „vkrádat“ do jeho osobní linie, dítě bude apatické, hrubé, bude kopat kolem sebe a bránit svou komfortní zónu. Již odmala má své věci, které si chrání a které maximální půjčí svým sourozencům, své rodině a svým nejbližším přátelům. Jen pro ujasnění – ne všichni spolužáci jsou kamarádi. Když se někdo posadí na židličku, kde většinu času sedává Tonda (jméno je smyšlené pro lepší orientaci), popřípadě si bude brát jeho věci bez dovolení nebo se hrabat v jeho aktovce, bude se Tonda bránit instinktivně tj. agresivně. Tento jev se většinou vyskytuje u dětí z rozvedených rodin, kdy potomek „pendluje“ mezi tatínkem a maminkou a jeho věci jsou rozházené v obou domovech, ale ani jeden domov nezajišťuje stabilitu a pevné zázemí. Rozvod rodičů je traumatizující zážitek sám o sobě. Dítě přijde o své vzory a o jistotu. Rodiče si nejsou vědomi, čím si dítě musí projít. *Musí*, protože se ho nikdo neptá. Je postaven před hotovou věc. V takovém dítěti roste sobeckost, přehnaná impulzivita, občas i paranoia, že všichni se spojili proti němu a nikdo ho nemá rád. Je zapotřebí dítě ubezpečovat o rodičovské bezpodmínečné lásce (Martínek, 2015).

3.3 Doprovodné jevy kyberagrese

Agrese nemusí být mířená jen z člověka na člověka (z dítěte na dítě), ale může se projevat na **neživých předmětech** jako je polštář, boxovací pytel, intenzivně a násilně „mrsknout“ sešitem na lavici nebo hodit židli (v nejlepším případě házet jí mimo živé objekty); na **zvířatech** či tzv. **autoagrese**, kam řadíme sebepoškozování, pokusy o sebevraždu, ale i přítomnost ve velmi špatné skupině lidí, kteří se baví kontroverzními praktikami (od psychického nátlaku, přes kult až po fyzické násilí). U dětí, kteří si takovými způsoby vylévají vztek, může dojít k narušení osobnosti, v těch nejzazších případech se z mladistvých můžou vyklubat sociopati a sérioví vrazi neschopní emočního vnímání (Martínek, 2015).

Jakmile se začneme bavit o šikaně, je potřeba ji ohraničit. Existuje termín, který je často spojován se šikanou – *teasing*. K tomuto slovo se hodí rčení „Co se škádlívá, to se rádo mívá“, neboť teasing je provokování, kterým si jedinec vydobyde pozornost. Nejčastěji pozorujeme u chlapců, kteří tahají dívky za copy bez úmyslu jim ublížit, nýbrž na sebe upozornit.

3.4 Fyzická šikana a její aktéři

Šikanu zažilo až 41 % dospívajících. Jedná se o čin, kdy „jeden nebo více žáků úmyslně, většinou opakovaně týrá spolužáka a používá k tomu agresí a manipulaci.“

(Martínek, 2015, s. 128 – 132)

Aby šikana byla plnohodnotná, musí splňovat následující kritéria.

- Jde vždy o převahu síly nad obětí
- Oběť vnímá útok jako nepříjemný
- Dlouhodobost, ale i krátkodobost útoku

V dnešním moderním světě není tajemstvím, že si žáci porovnávají **ekonomickou sílu**. Kdo má nejnovější mobilní telefon, „vytuněný“ notebook, boty z poslední módy a na zahradě bazén velikosti fotbalové hřiště si nasadí pomyslnou korunku třídního veličenstva. Kdo takové „štěstí“ nemá, nepatří do party. Nejenom že trpí dětské sebevědomí, ale dítě osočuje své rodiče, že jej nemají dostatečně rádi, protože kdyby měli, tak by do školy jezdili Mustangem. Mladiství z ekonomicky zajištěných rodin si neumí představit hořkosti života. Žijí ve zlaté kleci, od které mají klíče těžce vydělávající rodiče. Občas se zapomíná na starou dobrou a nedoceněnou pozornost. Nejenom předvádění majetku může být značně nepříjemné, děti se srovnávají i po **psychické síle**, kolik konfabulací daný jedinec vydrží. U děvčat se nejčastěji poukazuje na nedostatky na těle, u chlapců se snaží nabudit pocit nechtěnosti. Jakmile se studenti dostanou do finálního ročníku tj. 9. třída, jsou nyní oni těmi „služebně nejstaršími“ a občas zapomínají na svá „bažantí“ léta a šikanují ročníky pod nimi. Zde hovoříme o **mocenské síle**. Postavení učitele je zde nezáviděníhodné. Nesmí mlčet, ale zároveň musí s žáky komunikovat. Musí být objektivní a nezaujatý. Když se v jeho třídě šikana vyskytne, je vhodnější použít slovní spojení *záměrné ubližování* nebo *trápení* neboť při rozhovorech se zákonnými zástupci se může dočkat rodičovské agrese, kdy si odmítají připustit, že bych jejich dítě činilo zlo nebo obranné rodičovské agrese, kdy si rodič mylně vsugerovává, že ve výchově selhal (Martínek, 2015).

Šikana/záměrné ubližování/trápení má pět stádií: **ostrakismus** – nadávky, výsměch, pomluvy; **fyzická agrese a psychická manipulace** – výhrůžky, přivlastňování si věcí oběti, sabotáž; **vytvoření jádra** – mlácení pěstmi, zastrasování zabití, pliváním do jídla, vulgarismy na adresu rodiny oběti; **vytvoření norem** – oběť je škrcena, svlékána a vystavována před celou třídou, vyhrožování mučením a zabitím, oběť olizuje sedátko na toaletách a nucená pít moč agresorů. Poslední dvě stádia spadají do kompetence Policie ČR a odboru sociální péče. Agresori jsou trestáni soudem pro děti a mladistvé. Poslední stádium – totalita – je (naštěstí)

velmi vzácné. Tady žádná autorita nepomůže. Oběť trpí stockholmským syndromem, kdy je pro ni znormalizované týrání a jediné co může zabrat, je separace třídy (Martínek, 2015).

Šikanování může provádět i učitel. Vytipuje si žáka na základě subjektivního názoru a „zasedne“ si na něho. Na rozdíl od zbytku třídy daného žáka nadměru vyvolává k tabuli, zkouší ho ze zákeřných otázek, učitel se líbí, když student v dané látce „plave“. Posmívá se mu, hatí všechny jeho snahy, nabádá třídu k posměškům, „živí se“ žákovským neštěstím. Oběť odmítá chodit do školy, bojí se komukoliv svěřit (Sembol, 2019). Nebo je učitel oběť, kterého trýzní celá třída. I on se nikomu nechce svěřit, protože je pro něho nepatřičné, aby jeho, studovanou autoritu, šikanovala „banda děcek“ (Kopecký, 2010). Výjimečným jevem je šikana od rodičů na učitelích nebo kdy naopak učitel šikanuje rodiče svého žáka. „Pomáhá a radí“ jak dítě motivovat a jak ho trestat a „ví“, co je pro dítě nejlepší. Termínem *mobbing* se označuje šikana v pedagogickém sboru, nejčastěji v mezigenerační kolizi. Když si dokáže pedagogický sbor způsobovat nepříjemnosti, není překvapením, že i ředitel dokáže „zatopit“ svým zaměstnancům vymyšlením nesmyslných, těžce realizovaných či nerealizovaných úkolů. Tento jev nese pojmenování *bossing* (Martínek, 2015). Oběť šikanování trpí posttraumatickou stresovou poruchou (PTSP), v níž se mu zdají noční můry, člověk je uzavřen před kolektivem, trpí apatií a *flashbacky* – neustále se mu vrací scénáře, kdy byl trýzněn.

3.5 Kyberagrese jako moderní trend

Kyberšikana je moderním trendem šikany, která je daleko jednodušší a přístupnější pro agresory než samotná šikana. Martínek (2015, s. 171) ji ve své publikaci definuje „jako zneužití ICT (informačních komunikačních technologií), především mobilních telefonů a internetu. K takovým činnostem, které mají někoho záměrně vyvést z rovnováhy. Jedná se tedy o jednu z forem šikany.“ Jediné, co je potřeba k vykonávání nepatřičných praktik, je chytrý telefon, notebook nebo počítač, popřípadě jiná forma elektroniky a sociální sítě V dnešní době žádný problém. Každý člověk má alespoň jeden chytrý mobilní telefon a založený účet. Jaké existují sociální sítě, si rozebereme později. I kyberšikana má své podmínky. Útočníci jsou anonymní – to napomáhá k jednoduššímu vykonávání. Stačí mít založený profil pod jiným jménem nebo přezdívkou a začít páchat zlé činnosti oběti, která bohužel neví, kdo se pod přezdívkou skrývá. Je těžké agresora vypátrat, ale není to nemožné. Místo a čas ataků se proměňují, nyní je na oběť útočeno, i ve tři hodiny v noci v bezpečí domova. V případě šikany útočili agresori podle stálého algoritmu buď cestou do školy, ve škole nebo cestou ze školy. Doma byla oběť v bezpečí. V případě kyberšikany tomuto tak není. I na sobě můžeme zpozorovat, že se ve

virtuálním světě chováme jinak než v realitě. Jsme uvolněnější, odvážnější a výřečnější. Děti si neuvědomují, do jakého rizika se dostávají, když sdělí „celému světu“, že s rodiči odjíždí na víkend mimo domov, veřejně ventilují rodinné problémy nebo si bezmyšlenkovitě přidávají do přátel osoby, které neznají. Přesně takové lehkomyšlné myšlení nahrává agresorům. Kyber útoky nemusí být mířené přímo, jenže úskalí internetu je jeho rychlost. Pohádáme se se spolužákem, impulzivně o něm něco hanlivého napíšeme na internet, jenže se za pár minut udobříme a tudíž příspěvek není aktuální, ta ho smažeme. Jenže všichni naši (někdy i jeho) přátelé si tu urážlivou větu stihli přečíst, někdo ji i sdílel a tím pádem smazaný příspěvek stále žije (Martínek, 2015).

3.6 Vzorec kyberagresorů

Typy kyberšikánování jsou dva. **Nepřímý**, kdy agresor ukradne přihlašovací údaje nebo celou identitu oběti a **přímé**, kterých je celá řada od kyberstalkingu, přes internetové soutěžení až po kybergrooming. Nejčastějšími agresory jsou žáci základních nebo středních škol. Ovšem ani vysokoškolští studenti nebo osoby pracující nejsou z obliga. Jsou vlastnosti, které je spojují, například emocionální chudost, jakákoliv forma poruchy chování, nadprůměrná inteligence, vysoké sebevědomí a neutuchající snaha se prosadit, popřípadě oni sami byli obětí a najednou si chtějí vyzkoušet „být ten dominantnější“. Tito lidé pocházejí z emočně chudých rodin, jejíž vzorec si nesou celý život. Ze serveru Stop Cyberbullying (Stop Cyberbullying), nalezneme definice agresorů podle typologie chování na čtyři skupiny, které se českého jazyka přeložili jako „**Pomstychtivý andílek**; **Bažící po moci**; „**Sprostý holky**“; **Neúmyslný kyberagresor**. (Martínek, 2015, s. 177 – 178)“.

První skupina lidí, jež patří do **Pomstychtivého andílka**, se vyznačují tím, že oběť „ponaučí“ z chyby, kterou podle nich udělala. Mylně si myslí, že mají spravedlnost ve svých rukou. Druhá skupina – **Bažící po moci** – vyvolávají u oběti pocit strachu a tím pádem ukazují svojí sílu a nebojácnost. Tito lidé jsou extroverti, kteří potřebují publikum, které jim ocení jejich činnost. Typ „**sprostý holky**“ se vyskytuje skupinově, kdy si nejpravděpodobněji skupina dívek vytipuje pomyslnou konkurentku, kterou trýzní. Posledním typem **neúmyslného kyberagresora** je lehkomyšlný jedinec, který „nevidí za záclonu“ svých vtípků. Neuvědomuje si, co říká, píše nebo jak reaguje. Uvědomí si to, až někomu ublíží a bude označen za agresora (Martínek, 2015).

3.7 Prevence a rehabilitace kyberagresorových obětí

Je nutné, aby dítě znalo desatero bezpečného internetu a bylo seznámeno s Listinou dětských práv na internetu nejlépe ještě před koupí elektroniky (Nadace Naše dítě, 2005). Není lehké kyberšikanu rozpoznat, ale existuje pár rad, jak poznat, že je dítě trýzněno. Nejviditelnějším příznakem je, že odmítá používat mobil nebo počítač, zalekne se každé notifikace, na otázku „S kým si píše?“ odpovídá uhýbavě, trpí nočními děsy. Kyberagresor se vyznačuje nočními směnami, kdy vypisuje své oběti, de facto si od elektroniky neodpočine, vlastní nespočet účtů na několik desítkách sociálních médií, instinktivně utajuje elektroniku před jakoukoliv autoritou. Jakmile se přece jen kyberšikana objeví je načase přerušit aktivní účast na sociálních sítích, zprávy nemazat, ale ukázat je člověku, kterému věříme (rodiči nebo pedagogovi, popřípadě Policii ČR), smazat si aktuální profil, založit nový a do svých přátel si vložit jen osoby, které skutečně známe (Martínek, 2015).

V publikaci Iva Čermáka *Lidská agrese a její souvislost*, která je ovšem staršího data, ale s nadčasovou tématikou, nalezneme úzkou spojitost mezi agresí u dětí a agresí, která se vyskytuje ve filmech, seriálech popřípadě počítačových hrách. Dítě, které nemá úzkou vazbu s rodiči, například z důvodu, že rodiče jsou pracovně vytížení, se po škole posadí před monitor počítače nebo televizní obrazovku a co se odehrává před jeho očima, napodobuje. Za zlé a podlé chování nemůže jen televize, ale i nefunkční rodina. Otec despota a matka alkoholička těžko vychovají slušné a zdravě sebevědomé děti. Potomci jsou kopií svých rodičů. Pokud rodičovský vzor strádá, dítě si ho kompenzuje klidem, které vidí nejčastěji – k televizním nebo počítačovým hrdinům (Čermák, 1999).

4 Internetové výzvy

Internetové hlasování vypadá zprvu nevinně, ale jakmile se vyskytnou frekventované ponižující otázky na konkrétní osobu například „*Kdo má ve třídě největší zadek*“, jedná se o špinění dobrého jména a o projev kyberagrese ústící do kyberšikany. Ponižované dítě může trpět pocitem méněcennosti a nechtěnosti. Navíc ostatní děti vidí, že se oběť nebrání a útoky pokračují, popřípadě nabírají většího rázu.

4.1 Druhy internetových „zábav“

Interaktivní hraní je o postavení ve společenské hierarchii, ale také o morálce dětí. Útoky probíhají při online hrách, kdy agresor úmyslně omezuje oběť, aby se nemohla posunout o úroveň dál. Dále o oběti kolují dezinformace a nenávistní komentáře.

Internetové soutěžení bych přirovnala k vlně Tsunami. Většinu času se o žádných výzvách neví, ale jakmile se objeví, výsledky jsou katastrofické. Zvláště v době karantény. Lidé se nudí a snaží se čímkoliv zabavit. Musíme mít na paměti, že se většinou jedná o nebezpečné výzvy. Před časem se ve světě rozmohla Modrá velryba, která měla za následek sebepoškozování a následné podnícení sebevraždy jedinců. Ice bucket challenge je o polévání se velmi studenou vodou, někdy s charitativním účinkem vyvolat v lidech povědomí o amyotrofické laterální skleróze. Tudiž jedna z těch málo pozitivních výzev, ale opět jedinci pod takovým šokem chladu může selhat srdce a vzniknou nenávratné škody. Každý z nás zná své tělo nejlépe a ví, co si k němu může dovolit. Děti jsou v tomhle ohledu sobečtí a neuvědomují si zdravotní různorodost svých spolužáků. Myslí si, že když to zvládli oni, tak to zvládne i někdo jiný. Na oběť doléhají, vyvíjí tlak, označují ji hanlivě za sraba, až oběť povolí a výzvu vykoná. Stačí se jen podívat na YouTube, co s dětmi udělají výzvy Šňupání skořice, Nalévání si vodky do očí, Konzumace nejpálivější papričky na světě, Přiškrcení svého spolužáka až zmodrá a mnohem další a drastičtější úkony (O2 Chytrá škola, 2020).

Dissing neboli msta. Nejčastěji mezi děvčaty, u kterých dochází nebo došlo ke ztrátě přátelství. Jedna na druhou kydá špínu prostřednictvím online světa (Kohout, 2017).

Exclusion se děje při úmyslném vyloučení jedince ze skupiny. Může se jednat o třídní, školní nebo herní skupinu, kdy člen či členové dané komunity se domluví, že někoho vystrnadí bez udání důvodu. Oběť se cítí nechtěná, méněcenná a v rozpacích (Kohout, 2017).

Fraping vyvolává nepříjemnosti a nebezpečí ve vytvoření účtu pod jménem oběti, kdy útočník na fake profil přidává citlivé až zahanbující informace a fotografie oběti. Profil vypadá velmi důvěryhodně. Snaží se oběť co nejvíce poškodit, urazit a zneuctít. Poškozený jedinec má velmi malou šanci nereálný profil nahlásit, popřípadě smazat. K takovému činu se uchylují i zneprátelené děti, které se pohádaly a nechtějí uznat svoji chybu a omluvit se (Kohout, 2017).

Harassment jsou urážlivé, vulgární, obtěžující zprávy, které kolují o oběti. V postiženém jedinci chce vyvolat bolest, strach, snížit mu sebevědomí (Kopecký, 2010).

Trolling nepatří k vyložené agresivním jevům. Jde o vyprovokování jedince na online doméně. Při výskytu tohoto problému je zapotřebí nereagovat, nebo reagovat asertivně. Útočnickovi jde o pozornost. Jakmile zjistí, že si ho oběť nevšímá, je demotivován pokračovat (Martínek, 2015).

Happy – slapping je úzce spojeno s internetovým hlasováním, kdy je oběť úmyslně napadena a natáčena na mobilní telefon. Nahrávka je poté umístěna na sociální síť s výzvou „Jeden like, jedna facka“ (Kohout, 2017).

Blogování – třída vytvoří blog, což stihne i v hodinách informatiky a do něho vkládá hanlivé a ponižující informace o osobě, která zprvu o žádném blogu neví (Kopecký, 2010).

Bluejacking je forma kyberagrese, ve které se spolužákům rozesílají zesměšňované fotky nebo videa oběti (Martínek, 2015).

Phishing je krádež přihlašovacích údajů a následného zneužití pod jménem oběti, jejíž profil byl přivlastněn někým jiným (O2 Chytrá škola, 2020).

Outing pod jehož termínem nalezneme posílání dehonestujících dezinformací o oběti, nejčastěji se jedná o zprávy se sexuální orientací obětí (Martínek, 2015).

Kyberbullying jehož terčem se stává i pedagogický sbor, kdy dítě vyvěsí na internet choulostivou fotku nahé ženy, kterou nejspíše sežene na pornografických stránkách a fotomontáží jí vymění obličej za obličej své spolužačky/ spolužáka/ pedagoga (O2 Chytrá škola, 2020).

Kybestalking patří do velmi nepříjemných zážitků, neboť je přímo útočeno na psychiku dítěte. Oběť dostává i několik desítek zpráv typu „*Zabiju tě!*“ během jedné vyučovací hodiny pod neznámým číslem od anonymního odesílatele. Mladiství si není jist, zda se jedná o špatný žert nebo zdali to agresor myslí vážně (O2 Chytrá škola, 2020).

Kybergrooming jsem nechala až naposled, neboť tento termín označuje nejhorší skupinu agresorů, kteří v dítěti vytvoří mylné přátelství a pak své důvěřující oběti ublíží. Osoby provozující tento typ kyberšikany se nazývají *groomeři*. Groomer si vybírá mladé dívky, ale i chlapce, mezi 9 – 14 let, chatují si, volají si, posílají si fotky, provozují kybersex pomocí webkamery. Agresor může být velmi trpělivý člověk, který si s dítětem píše několik měsíců. Oběť přesvědčí o své důvěryhodnosti, o reálném souznění mezi nimi, o budoucnosti plné něhy a lásky. Dítě mu pod tlakem nebo pod rouškou naivity, odešle své obnažené tělo. Groomer poté dostane, o co usiloval a dítě začne vydírat. Bezbranný mladistvý se stydí a místo, aby své trápení sdělil rodičům, přijme podmínky agresora a dál mu posílá své fotky, natáčí se při masturbaci, stýkají se a dítě se stává groomerovou loutkou. Občas se dítě po čase někomu svěřív, popřípadě si samotný rodič všimne náhlé změny v chování svého potomka a nahlédne do mobilního telefonu dítěte. Nejhorší scénář nastává, když dítě nevidí jiné východisko, neunes tlak a sáhne si na život (O2 Chytrá škola, 2020).

4.2 Online skupiny adolescentů

Sdružovat se je proces známý odnepaměti. Jedná se o typický zvířecí pudový faktor, kam řadíme agresivitu před hrozbou nebo ochranu svých potomků. Valná většina obyvatel zvířecí říše se sdružuje do hejn (ryby), smečky (lvi), stád (koně), popřípadě se dbá na

dodržování hierarchie (termity, mravenci, včely). Tento úzus je patrný i u lidí. Již od pravěku se tvořily skupiny lovců a sběračů, dnes lidé zakládají rodiny, tvoří vesnice, města a státy, dodržuje se postavení vedení – prezident, starosta, ředitel, ... Přesně podobně to funguje i u komunit, do kterých se sdružují děti. Jejich komunity jsou stvořeny přesně pro adolescenty, které procházejí fází „všichni jsou trapní a všechno je dětinské“ (Martínek, 2015).

Členové v těchto skupinách jsou stejně smýšlející vrstevníci. Jaký vliv má daná komunita na kognitivní psychosociální vývoj jedince závisí na jeho vnitřní motivaci, míře informovanosti a v neposlední řadě v rodinném zázemí. Funkce komunity není černobílá. Jako kladný faktor se uvádí integrace a socializace mezi své spolužáky, popřípadě mezi vrstevníky ze svého obydlí. Každá skupina má svého vůdce, zástupce vůdce a tzv. ty ostatní. Vůdcem se nejčastěji stává nejstarší jedinec (chlapec či dívka), který disponuje charakterem, je nejzkušenější v oblasti slovního vyjadřování, v navazování prvních sexuálních zkušeností a není tajemstvím, že má za sebou užití ilegálních drog (zasazují zde i cigarety a alkohol, neboť píšou o dětech do 18 let, pro které jsou nikotin a líh zakázanými látkami). Jejich zástupci jsou jejich pravé ruky. Spolužáci či spolužačky, kamarádi či kamarádky, které znají nejdéle a kteří je inspirují svými vymyšlenými nápady, kterým dá smysluplnost „hlava skupiny“. Ti ostatní je zbytek posluchačů a kývačů hlav, u kterých probíhá největší vnitřní boj. Jsou si vědomi špatností, kterých se jejich skupina dopouští, ale svého vůdce natolik respektují, jsou v momentě negativních jevů, slepí. Také je potřeba uvést faktor strach. Strach být vyčleněn ze skupiny mezi outsidersy, jim zamlží úsudek a morální hodnoty. Děti, kteří nejsou členy skupiny, se označují jako outsideři, popřípadě vyvrhelové. Jedná se například o děti, které se výborně učí, jsou potomci učitele, který shodou náhod učí na stejné škole, nebo mají nabitý program a nemají čas vysedávat na lavičce v parku, či jsou členy online komunit (Martínek, 2015).

Mnoho adolescentů je členy, jak offline komunity (se svými spolužáky se baví na hřišti), tak online komunity (online hry). Obě typologie skupin se sjednocují v určitých kritériích à rozvoj a upevnování vztahů mezi členy, upřesnění hodnot, zájmu a cílů, pro které daná komunita vznikla a vědomý pocit členů, že do skupiny patří. Členství v online komunitách sebou přináší určité rysy. Takovým nejvíce skloňovaným je anonymita. Na internetu (v online hrách, blogy, diskuzní fóra) můžeme být kýmkoliv. Dochází k rozvoji sebevědomí a vzniku autentičnosti. Jen málo lidí se chová v realitě totožně jako na internetu. Na online platformách chybí audiovizuální pojítka – neslyšíme tón hlasu, není nám známá neverbální komunikace (postoj těla, mimika, gesta). Oproti offline komunitám ty online skupiny nevypínají, neodcházejí. Pokud je členové využívají, jsou pro ně přístupné každý den, celý den. Mohou přidávat fotografie, videa, sdílet informace, které se shromažďují v archivu a jsou snadno

dohledatelné. Výběr určité skupiny závisí na vnitřní motivaci jedinců. Nejčastějším faktorem se uvádí vyloučení z blízkého okolí. Tito jedinci inklinují ke skupinám se stejnými problémy, u kterých najdou porozumění, útěchu, pochopení a podporu. Tyto minority jsou svojí funkcí přínosné. Druhou vnitřní motivací může být chuť poznat nové vzrušující zážitky. Seznámit se s něčím dosud atypickým. Jedná se o komunitu lidí se zdravotními problémy či traumatizujícími zážitky. Negativní skupiny ohrožující psychický a sociální vývoj adolescentů se zaměřují na extremistické či radikální postoje, podporující nenávist vůči cizincům a jiným rasám (Martínek, 2015).

4.3 Rizikové komunity pro adolescenty

Pro – ana komunity a pro – mia komunity propagující poruchy příjmu potravy a komunity sdružující drogově závislé uživatele, včetně lidí s potřebou sebepoškozování nebo s myšlenkami na sebevraždu. Na těchto webových fórech najdeme, jak být nezdravě hubený, co dělat pro to, abychom utlumili hlad a jak přesvědčit náš mozek, aby nemyslel na jídlo. Dále nalezneme, na jakých částech těla se jedinec může sebepoškozovat, aby nezbudil podezření u svého okolí, a všechny existující metody ke spáchání sebevraždy. Světlem na konci tunelu je zjištění, že se vytvořily skupiny, které komunity vypsané výš, konfrontují. Těmto pozitivním skupinám jde o zmírnění negativního dopadu a co nejmenší ublížení na zdraví. Poskytují dostatek informací a potřebnou podporu znevýhodněným jedincům. Online komunity s sebou přináší dva hlavní vlivy. Prvním z nich je informační sociální vliv, který informuje čtenáře o dané problematice a nevědomky jimi manipuluje. Disponuje přesvědčivými názory, až čtenář získá pocit správnosti. Tento jev se uplatňuje i u pozitivních skupin, zabývajících zmírněním negativního dopadu – drogově závislí mohou nadále užívat drogy, když je budou užívat nenápadně. Druhým vlivem je normativní sociální vliv, kdy bereme v potaz normativní postoje komunity. Zastíráme náš názor a pohled na situaci, abychom je nekonfrontovaly s názory skupiny. Omlouvá se původně negativní činnost a začne se na ni dívat jako na běžnou, či dokonce potřebnou. Odepírání jídla je přijatelný způsob vyrovnání se se stresem. Pozitiva online komunit se uvádí možnost kdykoliv z ní odejít, ovšem z toho plyne negativní faktor a tím je, neustálá dostupnost. Jedinec má tendenci webovou stránku s danou online skupinou neustále kontrolovat, tudíž není lehké se vymanit ze skupiny, která jedincům nabízí/nabídla sociální a emoční podporu. Online komunity jsou atraktivním místem pro odmítané jedince a nabízí jim podpůrné zázemí s porozuměním i novými vzrušujícími poznatky v novém neokoukaném prostředí (Martínek, 2015).

4.4 Zakládání profilu na sociálních sítích

Internet a konkrétně sociální sítě představují místo neomezených možností. Po založení účtu, začnete navazovat nová (virtuální) přátelství, přidáváte, popřípadě sdílíte příspěvky, sbíráte „lajky“, stáváte se součástí skupin se stejnými zájmy. Primárně ke vzniku účtu na sociální sítě, stačí jméno, příjmení, e-mailová adresa a datum narození. Tady je potřeba zbystrit! Sociální sítě Facebook či Instagram byly pro mladistvé starší 13 let, nově se zavedla hranice, kdy je potřeba k založení účtu dovršit věkovou hranici 15 let (Čeperová, 2018). Jenže vy si účet zakládáte sami. Tudíž při vyplňování kolonek stačí mít základy elementární matematiky a věkové omezení lehce obejdete. Tato problematika (zatím) nemá východisko. Je potřeba, aby dítě bylo informované o možném zcizení informací, zneužití jeho účtu a vědělo, že informace, které jednou publikuje, jsou na internetu lehce šířitelné a napořád. Dokonce publikovaný obsah s hanlivým tématem, může vést k vyloučení ze školy, později může stát za problémem sehnat zaměstnání (Martínek, 2015). Podstatnou roli hrají rodiče, kterým by se dítě mělo svěřovat se svým trápením. Je tu také varianta špatného rodinného zázemí, tudíž dítě dojde za jiným dospělým, s kterým tráví nejvíc času, a kterému důvěřuje (prarodiče, pedagog).

4.5 Stinné stránky sociálních sítích

Aby mladiství našel nové přátele a byl členem online komunit, kde se sdružují vrstevníci se společnými zájmy, začne na svém profilu vyplňovat osobní informace (zaměstnání, vzdělání, lokalita, kontaktní údaje včetně telefonního čísla, politické/ náboženské/ sexuální preference, zájmy – sport, filmy, knihy, a spoustu dalšího). I přes obeznámení se skutečností možného zneužití personálních dat, mu potřeba být viděn a „zapadnout mezi své“ zamlží úsudek a začne se sebeodkrývat. Jen málo adolescentů si citlivé údaje přepne do soukromého módu. Někteří z nich jsou přehnaně extrovertní a nebojí se napsat, že odjíždí na sedmidenní dovolenou. Nevinná věta, jež může, ale nemusí, zapříčinit například vykradení domu. Osobní údaje slouží také agresorům. Konkrétně kyberagresorům. Těmto lidem stačí de facto informace, které jedinec dobrovolně vypíše a tím se nabídne kyberagresorovi na zlatém podnose. Ten může začít postiženého vydírat nebo mu vyhrožovat. Tito lidé jsou anonymní, protože nechtějí být vidět (Martínek, 2015). Je těžké kyberagresora vypátrat, ale není to nemožné. I na internetu je anonymita ohraničená. Osobní údaje nevyvěšujeme pouze na sociální síť (Facebook, Instagram, Twitter,...), ale i na blogy, e-mailové adresy, různé členské/ slevové kartičky do obchodů. Jediný rozdíl je v míře, kolik si dovolíme ze sebe odkrýt.

4.6 Sebe-odkrývání

Sociální sítě a internetové platformy jsou magickým místem, které mají být ku prospěchu svým uživatelům. Spojíme se s lidmi, kteří nás mohou inspirovat, prezentujeme se světu, jsme součástí například školní skupiny, interaktujeme se do skupinových úkolů, udržujeme nebo zakládáme vztahy, které jsou v období pubescence nezbytně nutné a přirozené, neboť právě ve věku mezi 11 – 16 lety dochází k uvědomování vlastní identity a k pohlavní zralosti, kdy si mladí prožívají první zamilovanost. Nespočet uživatelům není lhostejné soukromí a používají tzv. clonu informací. Jen jejich opravdoví přátelé znají pravou identitu oněch jedinců. Publikované příspěvky jsou veřejné, ale rozumí jim jen ti, pro které je projev určený. Ty špatné vlivy, kvůli kterým odsuzujeme sociální sítě, jsme si zavinily samy a naše alter-ego, které se potřebovalo dostat z naší offline šedé myšky, do online křiklavě barevného ještěra. Tvorba osobních profilů na sociálních sítích, popřípadě jejich vedení a přidávané příspěvky, mohou vyvolat závist a následnou soutěživost. Obzvláště dívky se chtějí ukázat v co nejlepším světle, aby přilákaly potencionálního nápadníka. Chtějí se líbit. Proto se nebojí přidávat odvážnější až provokativní fotky svého těla. To je občas důvod, proč jsou častějšími oběťmi kyberagresora, který se zprvopočátku tváří velmi přátelsky, mile, nešetří lichotkami. V dívce vzbudí pocit jedinečnosti, který je pro ni jako droga a vzniká bludný kruh. Ona chce slýchat další povzbudivá a opěvující slova, agresor na oplátku chce odhalenější fotografie jejího těla. V tomto hrozivém scénáři je nejpodstatnější podpora rodiny, I přesto, že se v rodičích mísí vztek se zklamáním, měli by mít na paměti, že se jejich dítě vytrápilo dost se zaslánými fotografiemi, které kolují internetem. Bohužel se objevuje generační konfrontace „když jsem byl/a ve tvém věku...“. Věřte, že tohle zasažené dítě slyšet nepotřebuje. To, že se za Vámi přijde potomek svěřit, značí, že Vám důvěřuje, to je ta pravá rodinná hodnota. Co sdílíme na sociálních sítích, by mělo být v souladu s tím, co řekneme člověku, kterého sotva známe. Hned na něho nevykřikneme naše telefonní číslo, bydliště a počet členů v domácnosti. Hranice intimity je jenom naše, každý uživatel má tu svou, se kterou nakládá. I v reálném životě si musíme k člověku vytvořit důvěru, abychom se mu svěřili. Online svět není v tomto ohledu výjimečný. Míra sebe-odkrývání se mění tím, jak na sebe začneme nahlížet a co chceme o sobě zveřejnit. Naše osobnost není konstantní. Vlivem zkušeností se liší naše názory, postoje, trávíme čas s jinými lidmi, než před lety. Co nás zaujalo v 15 letech, se nám ve 20 letech bude zdát nesmyslné (Martínek, 2015).

4.7 Zdrženlivé online chování

Sebe-odkrývání je přirozený proces každého adolescenta a jedince obecně. Přináší s sebou výhody jako navazovat vztahy, snažit se působit důvěryhodně a pokusit se o sebe prezentaci v nejlepším světle. Zároveň sebou nese i možný únik či zcizení osobních informací, které se mohou zneužít v neprospěch dotyčného. Jak tomu zabránit? Informovat mladistvé o těchto nástrahách, apelovat na ně, aby dbali na soukromí a nesdělovali víc informací, než je potřeba. Pomáhá také, ptát se sám sebe, zdali je opravdu nutné, sdělovat své bydliště, k čemu komu bude, když bude znát mé telefonní číslo nebo proč bych měl/a mít zájem vstoupit do extremistické online komunity. Před publikováním příspěvku je potřeba použít aspekt jako je vzhled do budoucnosti. Není ten článek zesměšňující/ hanlivý/ urážlivý? Nebudu mít problém na pracovním trhu? Radikálním zákazem sociálních sítí a znemožnění manipulace s notebookem nebo mobilním telefonem, se jen prohloubí nepochopení a generační kolize mezi potomky a jejich rodiče. Mladiství by se měli naučit zacházet se svými citlivými údaji, zabezpečit si sociální síť a vyfiltrovat si virtuální přátele, které neznají. Nevýhodou je časové zatížení, které by tomu měl jedinec věnovat. Dále celá akce může být složitá, aplikace nemusí být jednoduché na ovládání a uživatelům chybí motivace, proč by se k tomu měli uchýlovat. Když přece jen mladistvý provede všechny potřebné kroky zmiňované výše, je nezbytné si zabezpečení profilu po čase kontrolovat. Zároveň musíme reflektovat, že jejich osobní údaje nejsou tak zcela v bezpečí, ani při vymyšlení nejkomplicovanějšího hesla, neboť jejich informace budou přístupné u provozovatele sítě (Martínek, 2015).

5 Sociální síť jako společenský trend

Přirozenou složkou člověka je schopnost socializovat se. Primárně se dítě socializuje v rodině, později ve vzdělávacích ústavech, v kroužcích a v zaměstnání. Nabývá nespočet sociálních rolí – syn, bratr, kamarád, přítel, zaměstnanec,... Navazuje vztahy, učí se respektovat a tolerovat názory jiných lidí, i přes možnou diametrální odlišnost pohledů na věc. Osvojuje si asertivní chování a adekvátní argumentování. Se vznikem sociálních sítí se jedinec integruje také do digitálního světa, plného potencionálních přátel, ale i nevlídných až nebezpečných uživatelů. Po vytvoření profilu na sociální síti si přátele buď přidáváte vy, nebo jste přidáný a danou žádost o přátelství můžete buď potvrdit, nebo smazat. Poslední dobou se rozmohl sloupek s názvem „Lidi, které možná znáte“, jež se skládá z přátel vašich přátel, aniž by se jednalo o konkrétní osoby, které byly vámi někdy spatřeny. V tomto tkví velká hrozba. Mnoho mladých se se svými vrstevníky předhánějí, kdo bude mít nejvíce virtuálních přátel a najednou se začneme

pohybovat v abnormálních číslech. Přitom tolik lidí nepoznáte ani během celého života. Samozřejmě ne vždy je takové jednání na škodu. Rozhodíte si o sítí kontaktů, poznáte i originální, inspirativní jedince a přiučíte se novým zajímavým věcem (například komunikovat s cizincem je mnohdy efektivnější, než absolvovat jazykový kurz). Stinná stránka těch desítek tisíc virtuálních kamarádů je, že tu nejsou přítomni. Když na vás padne splín, smutek a pocit samoty, nemáte u nich oporu. V čem se liší online svět od toho skutečného, je určitě v bezstarostnosti a v uvolněnosti v textových zprávách, které si jedinci vyměňují. Tento postup komunikace je přímo dělaný pro stydlivé a málo sebevědomé osoby, které těžko navazují vztah a je pro ně lehčí „schovat se“ za monitor počítače (Martínek, 2015).

5.1 Navazování vztahu s neznámou osobou

Ke komunikaci s neznámými lidmi přispívá nevhodné rodinné zázemí, tíha k depresi a k splínu, stydlivost, řečové vady, nespokojenost sám se sebou, zdravotní omezení, nuda, touha mít víc přátel a potřeba nalézt oporu. Tito jedinci, kteří si dopisují s někým, koho neznají nebo znají jen letmo, se nemusí s dopisovaným ani sejít. Znají hranice, které nechtějí překročit. Nemají za potřebí se s cizím člověkem rozvíjet vztah. Pak tu jsou ovšem osoby, které mají potřebu zajít si s cizím člověkem nebo s kamarádem svého kamaráda do kavárny, z několika odůvodněných potřeb. Jedním z nich jsou adrenalin, vzrušení a zažít něco nového, nepoznaného s čím se mohou před kamarády „naparovat“. Naštěstí dnešní děti nejsou hloupé a jsou obeznámeny s existencí predátorů a umí využívat mobilní telefon. Tudíž jakmile se schyluje ke schůzce, dítě předá instrukce osobě, které důvěřuje kamarádovi/ kamarádce/ rodiči, aby mu/ jí za 30 min zavol/ a s urgentním problémem, který jen tak nepočká. Dále je velmi podstatné místo setkání, které by mělo být frekventované a dostupné transportními prostředky. Těmito metodami se zabrání možným rizikům, které znevýhodní psychosociální vývoj mládeže. Jediným preventivním opatřením je komunikace mezi dítětem a rodičem, rozvíjení důvěry a sebedůvěry, osvěta o sociálních sítích a online seznamkám a v neposlední řadě vědomí, že dítě není osamocené, ale že má kolem spoustu dospělých, kterým se může svěřit (Martínek, 2015).

5.2 Sociální sítě jako nástroj k produkci hormonů štěstí

Dítě je díky sociálním sítím stále online a aktivní. O nic nepřijde a všechny novinky se k němu dostanou bez delšího prodlení. Sociální sítě, konkrétně Facebook, oplývají algoritmem závislosti, který funguje na způsobu dynamiky. Mladiství si užívá projíždění příspěvků a vždy se mu před očima zjeví něco zajímavého, co ho nadchne, upoutá, rozklikne a sbírá informace.

Čas na sociálních sítích plyne o dost rychleji, než kdyby jedinec trávil čas četbou knihy. Princip sítí Facebook, Instagram, Snapchat, TikTok působí na stimulační centrum v mozku, stejně jako droga (Soukeníková, 2021). Jedinec se barevných, pohyblivých, mnohdy i zvukových efektů nemůže nabažít. Pohyb, dynamika a soutěživost jsou přesně kritéria k vytvoření sociálních sítích. Ke sdílení příspěvků veřejnosti patří i veřejná odezva. Ta se vykonává komentářem nebo tzv. like, což je emotikon palce nahoru. Ještě nedávno jste mohli reagovat i palcem dolů tzv. dislike. Dnes máte přibližně šest variant nabízených emotikonů, kterými můžeme příspěvek ohodnotit – palec nahoru, srdíčko, haha, paráda, to je mě mrzí, to mě štve, nově i ikona +, která vám otevře vaši sbírku smajlíků, kterou máte v telefonu. Po sdílení příspěvků v dítěti roste vzrušení, posbírat co nejvíce kladných feedbacků. Minimálně tolik, kolik jeho kamarádi. Neustále aktualizuje stránku a netrpělivě čeká (Hroch, 2019).

5.3 Hoaxem ke kyberagresi

Na monitoru vašeho zařízení vám vyskakují různé odkazy, mnohdy kontroverzní a manipulativní – boj s epidemií, podpora životního prostředí, v době voleb i volební odkazy a mnoho dalšího. Vlivem takových příspěvků je u dítěte potlačována kognitivní schopnost přemýšlet a vytvořit si své názory, které si sami obhájí. Přechíst si například titulek *Voda s citrónem vás zbaví nadbytečných kil i civilizačních chorob*, je sice i v leččem efektivní – dítě si rozvíjí slovní zásobu a čtenářskou gramotnost, ale na druhou stranu může být zmanipulované a odmítat konzumovat tekutiny, než je voda s citrónem. Nebude umět si dohledávat informace na věrohodných zdrojích, aby si svůj názor racionálně obhájil na podložených faktech. Bohužel jedincovo přesvědčení může vést až k pošklebkům od jeho spolužáků (Džubák, 2000).

Zmíněné čtené komentáře na sociálních sítích jsou jen kapkou v moři, která může vyústit k agresi vlivem rozdílného názoru, ztráty důvěryhodnosti a nezralosti k ústupku. Sociální sítě nejsou jen Facebook, Instagram, Snapchat nebo TikTok, jsou to všechny platformy, které slouží uživatelům k posílání textových nebo obrázkových záznamů. V minulosti ICQ, nyní Skype, WhatsApp, Viber a samozřejmě Messenger. Jediné, co potřebujete, je nainstalovat si aplikace do chytrého zařízení (mobilní telefon, notebook, tablet, chytré hodinky,...) a mít přístup k Wi-Fi, který je nyní kosmopolitně rozšířen (dnes je těžké najít místo bez dosahu Wi-Fi – o bezpečnosti veřejných internetových zdrojů se krátce zmíním v kapitole o zabezpečení). I online hry, které vás zavedou do smyšleného virtuálního světa, patří do komunikačního spektra sociálních sítí. Děti si zakládají na sportovních hrách (FIFA, Pro Evolution Soccer,...), ve strategických (Civilizace, Farma,...), akčních (GTA,...) nebo logických (tetris, dáma, šachy,...). Ve většině se soupeří o prvenství. Hráči mezi sebou mohou

komunikovat. Vzrůstající dávka adrenalinu nebo zoufalství může překročit hranici slušnosti a pravidly Fair-play a celá situace se vyhrotí do vulgárních nadávek až vyhrožování. Online hry mají i edukativní funkci a psychosociální vliv na dětský organismus. Dítě se dokáže orientovat ve virtuálním prostředí, strategicky a kriticky myslet, pozná nové přátele se stejnou zálibou a naučí se korigovat své emoce. Věta na zapamatování – tvůrce hry onu hru pouze vytvořil, ale tu esenci prostředí jí dotváří samotný uživatel (Martínek, 2015).

5.4 Doba (inter)netová

Dnešní adolescenti používají internet na mnohem víc věcí, než je hraní her. Konkrétně hraní online her je dominantou chlapců, u kterých je evolučně přirozená soupeřivost a soutěživost o prvenství. Dívky si spíše chatují a posílají textové či obrázkové přílohy. Například webové platformy jsou rychlým a mnohdy bezplatným zdrojem výukových materiálů (Martínek, 2015). Také jsou rychlým a bezplatným zdrojem nepřijemností. Sáhněme si do svědomí, kolika z nás se na obrazovce objevilo video s pranky (– schválnosti i škodolibosti vykonávané na nic netušícím jedinci). Prank může být mířen ze spolužáka na spolužáka, z žáka na učitele, v pedagogickém sboru nebo mezi členy rodiny. Na internetu najdete dostatek inspirujících vtípků. Zásadním faktorem je intenzita, s jakou prank vykonáte. Může jít o nevinné vtípky – osolíte kávu, ze sudých ponožek vytvoříte ponožky liché, namalujete kamarádovi např. knírek nad horním rtem, přidáte chilli papričku do nápoje, naplníte auto nafouknutými balónky nebo ho polepíte papírky,... Pak tu jsou vtípky, kterými dotyčnému ublížíte – zesměšňující plakát, který upravíte ve photoshopu a zavěsíte na veřejné prostranství, lepidlo/ připínáček na židli, kluzké schody, konfrontace s jeho nočními můrami, masky/ převleky, kterými postiženého děsíte, vyhrožující/ vydírající zprávy s násilnou tematikou... Poškozeným mohou ublížit na zdraví – v případě klouzavých schodů, nebo mu způsobit psychickou újmu v případě konfrontace s jejich fobiemi. Mnoho mladých lidí (mnoho nezkušených a nevyzrálých lidí), si vůbec neuvědomuje následky, které mohou způsobit svým chováním. Jsou zaslepeni potřebou pobavit se a pobavit okolí (Kopecký, 2010). Některé schválnosti/ výzvy jsou natolik za hranicí bezpečí, že společnost Google v roce 2019 vydala novou aktualizaci Community Guidelines, která spravuje obsah na kanále YouTube již zakazuje vysílat pranky a challenge ohrožující zdraví jedinců (Rott, 2019). Spouštěčem k tomuto činu se stala dopravní nehoda, kdy řidička propadla výzvě „Bird Box Challenge“, ve které se musíte se zakrytými očima přemístit z bodu A do bodu B. Tato výzva nese stejné pojmenování jako film od Netflixu, kdy se hlavní hrdinka se svými dětmi musí přemístit do

bezpečí, ale čelí nestvůrám, které ovládnou jejich vůli skrz oči, proto svoji cestu absolvují se zavázanýma očima (Strnad, 2019).

6 Empirická část

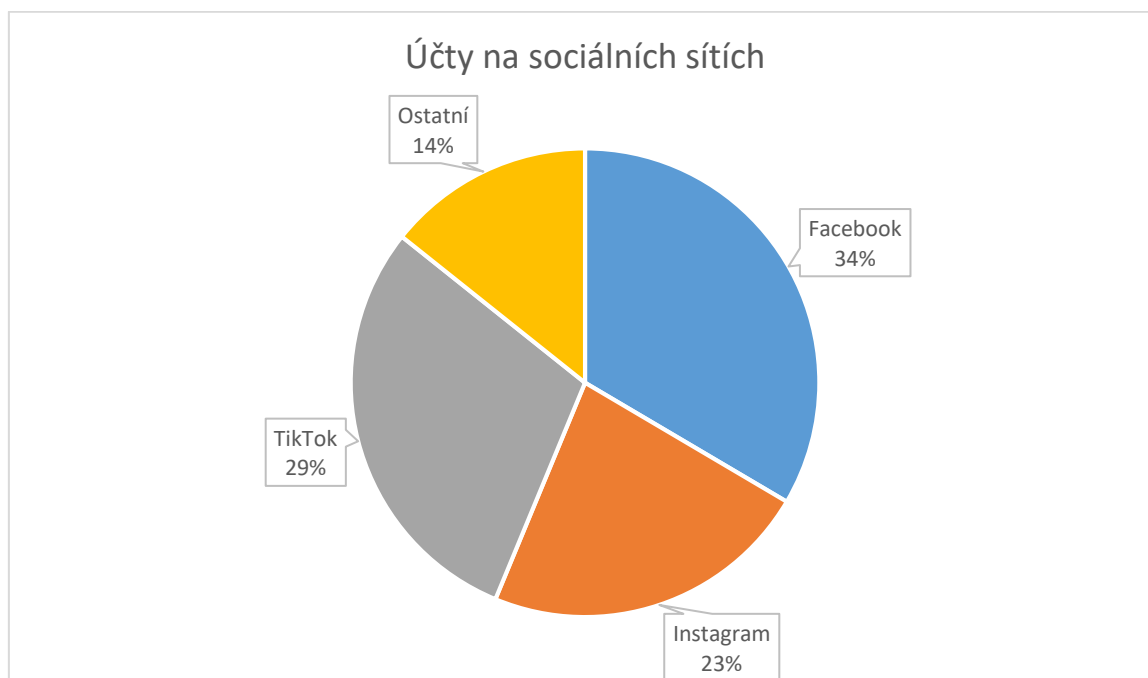
6.1 Úvod

V empirické části jsem se zaměřila na zjištění informací spojených s kyberagresí u nezletilých žáků druhého stupně základní školy. Jako výzkumnou metodu jsem zvolila dotazník doplněný osobními rozhovory se studenty i pedagogy.

Volila jsem sběr dat pomocí dotazníků a osobních rozhovorů s dětmi i s vyučujícími. V písemné podobě jsem se ptala na otázky *Používáte sociální sítě? Setkali jste se na nich oplzlých návrhů? Víte, jaké všechny přestupky zapadají do termínu kyberagrese? Znáte někoho z vrstevníků, kdo se potýkal s kyberagresí, popř. agresí? Jak byste oběti agresora pomohli?* a spoustu dalších otázek cc . Dotazníky mi vyplnili dívky i chlapci ze sedmé, osmé a deváté třídy. Podařilo se získat odezvu od 150 respondentů. Z důvodu výběru školy, která je primárně hokejová, převažují hlasy od mužského osazenstva. Ze sedmých tříd 24 dívek a 30 chlapců ve věku 12 – 13 let, z osmých tříd 20 dívek a 27 chlapců mezi 13 – 14 lety a z devátých tříd 22 dívek a 27 chlapců ve věku 14 – 15 let.

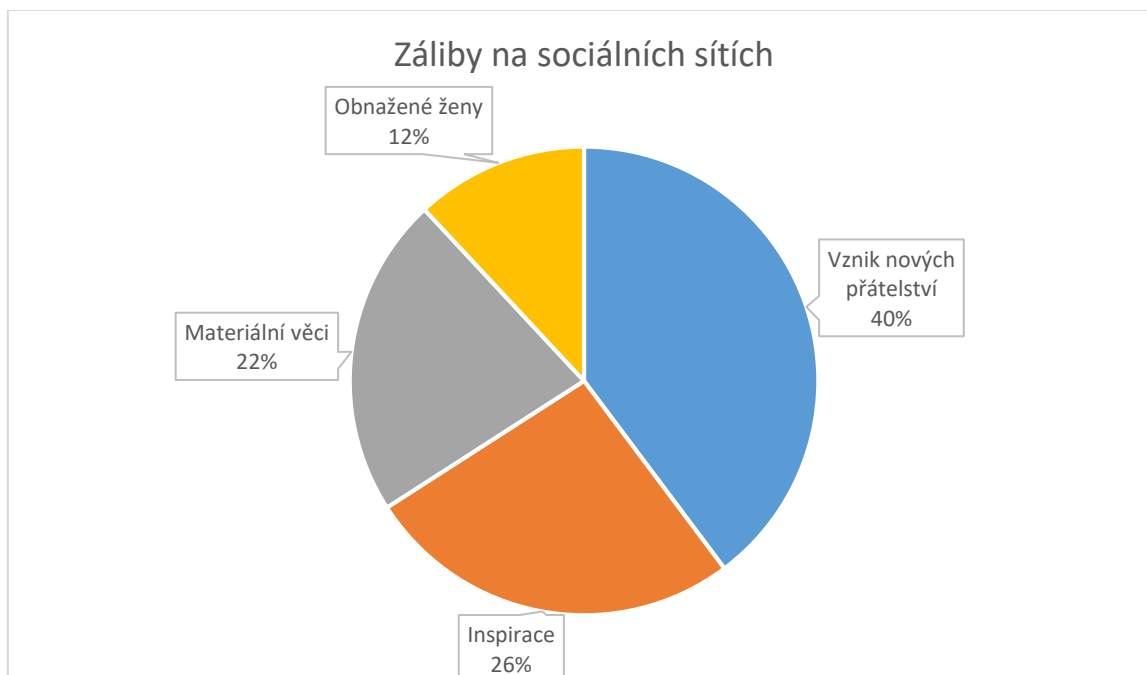
6.2 Povědomí náctiletých respondentů o problematice

Podle výsledků výzkumu má účty na sociálních 100 % respondentů ve věku 12 -15 let. Až 150 dětí má účet na Facebook, 102 dětí je zaregistrováno na Instagramu a 132 mladistvých využívá TikTok. Několik desítek jedinců jen sporadicky používá Twitter, Snapchat a Omegle.

K sociálním sítím se řadí i počítačové hry, kterým se aktivně věnuje až 60 chlapců (jen dvě dívky ze všech dotazovaných, přiznalo zálibu ve strategických virtuálních hrách Fornite).

S touto větou se začínáme vyjadřovat k otázce, čím se děti na sociálních sítích baví?! Především děti navazují nová přátelství – až 140 dotazovaných. Využívají možnost seznámit se napříč celým světem, naučit se cizí jazyk a poznat novou kulturu. Druhá příčka obsazená 92 mladistvých má účet na sociální síti za účelem zisku inspirace. Obzvláště dívky odpovídaly, že sledují spoustu slavných osobností, aby věděly, co je trendy, nebo kam se budou chtít o prázdninách podívat. U kluků je spektrum pozornosti variabilnější. V jejich sledujících najdeme drahá auta, moderní technologie, přírodní jevy, obnažené ženy nebo různé herní vychytávky.

Dnešní doba plná různých preventivních opatření a programů o bezpečném internetu a možných rizicích na něm, udělaly z dětí vědoucí jedince o problematice kyberagrese. Ti, kteří tento pojem neslyšeli – cca 18 dětí – si toto slovo rozpojili na dvě linie kyber a agrese a už byli s termínem obeznámeni. Škola, která mi umožnila spolupráci, se aktivně zapojuje do preventivních programů společně s městskou a se státní policií. Ve třídách na druhém stupni probíhají jednou týdně třídnické hodiny, kde se projednává funkční struktura třídy (školní výlety, třídní služba, výběr peněz do fondu,...), absence žáků, průběžný prospěch jedinců, ale také prevence k zajištění bezpečí a stanovení hranic, co je ještě legrace a co už se považuje za agresivní projevy chování. Bezpečné chování se rozebírá i v domácnosti. Dvě desítky dětí čelily i rodinným schůzkám v obývacích pokojích, na kterých jim rodina osvětlila již zmiňovanou problematiku. Velký dík si zaslouží různá filmová či seriálová zpracování, která téma kyberagrese lidem zpřístupní. Večerní rodinné schůzky, kdy rodiče své děti varují, jsou efektivní hned z několika důvodů, nejenom z pohledu varování, ale i z otužování rodinných

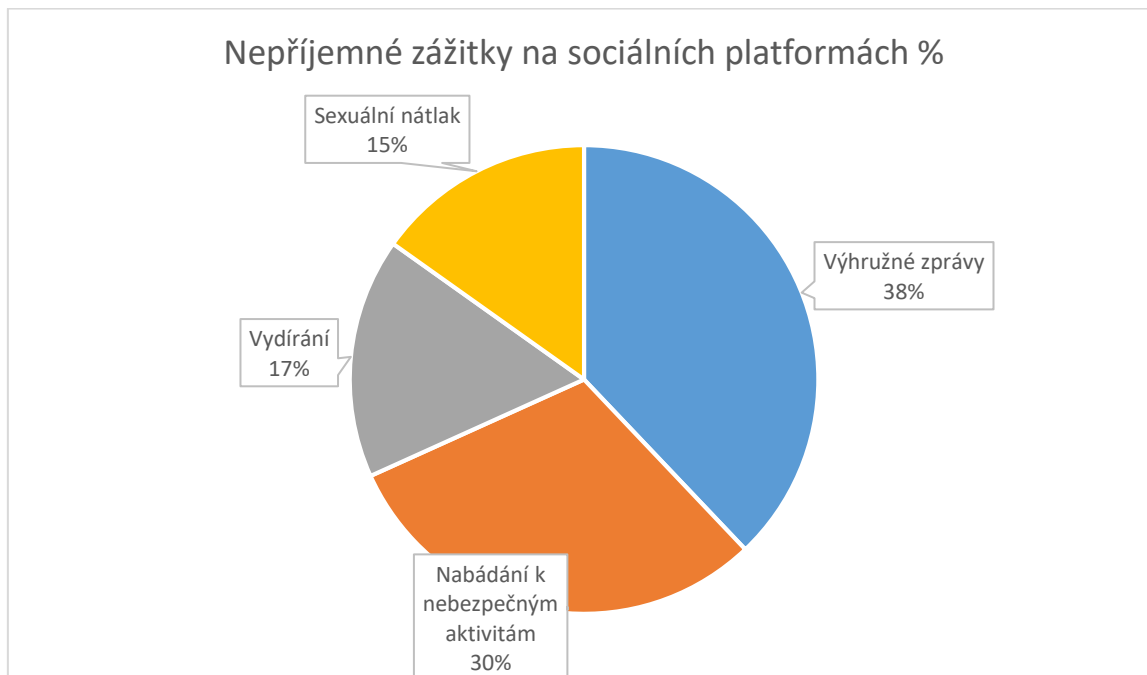
vztahů a vytváření až prohlubování důvěry. Děti se svěřily, že až 90 % z nich dostalo žádost o přátelství nebo o sledování od osoby, kterou v životě neviděly, ani o ní nic neslyšeli. Čím jsou děti starší, tím si tyto nevyžádané žádosti mažou. Co se týče dětí ve věku 12 – 13 let, ti k žádostem byly benevolentnější a svolily k vytvoření online přátelství. Mladí respondenti se netajily tím, že se spolužáky soupeřili o co nejbohatší seznam virtuálních kamarádů. Převážně žáci devátých tříd si tyto žádosti od neznámých lidí mažou a přidávají si pouze lidi, které znají osobně, nebo se jedná o kamarády kamarádů.

6.3 Nejrozšířenější projevy kyberagrese

Odpovědi na otázku, zda se někdo setkal s nevhodným až agresivním chováním na sociálních sítích, byly z velké části jednotné. Až 80% dětí odpovědělo, že jim bylo skrz sociální sítě ublíženo. Nejčastěji se jednalo o výhrušné zprávy z cizího čísla, kdy dotyčný dítěti psal, že ví, kde dítě bydlí, kolik má sourozenců a také se útočník nebránil slovním obrátkám o smrti jejich domácích mazlíčků. Výhrušné zprávy nejsou jedinými nepříjemnostmi, které byly na dítě použité, také vyhrožování k výkonu nesmyslných a často nebezpečných aktivit hraje podstatnou roli, jak znepříjemnit své oběti život. Opět útočníci využili rodinné příslušníky a blízké přátele a dítě nabádali k vykonávání různých nesmyslných činů, které byly dokonce na hranici mezi životem a smrtí (připravit svačiny, kam oběť vloží stokorunu, krást v obchodě, vykoupat se v ledové vodě, vběhnout před auto a na poslední chvíli uhnout na chodník, polknout čisticí prostředky, slovně napadnout své rodiče a další úkoly, které by dítě samo od sebe neudělalo). Nepříjemným zážitkem bylo pro děti i telefonování od neznámých čísel, které po zvednutí tipli, nebo agresor do telefonu jen hlasitě dýchal nebo chichotal.

Převážně dívky v mladším věku 12 – 14 let se potýkaly se zprávami silně sexuálního podtextu. Často byly oplzlé nátlaky doprovázeny vydíráním (*Pošli mi fotky tvých koz nebo tě vyzvednu před školou a domů se už nevrátíš!*). Sexuálními zprávami čelily převážně dívky, ale až 12 % dotazovaných chlapců ve věku 12 – 13 let nebylo pedofilními jedinci ušetřeno (počítám s tím, že chlapců, kteří čelili sexuální zprávkám, bylo víc, než bylo v dotaznících uvedeno. Beru v potaz, že se někdo bojí svěřit cizí osobě). Agresoři si děti našli na sociálních sítích a odeslali jim žádost o přátelství, kterou děti bez váhání přijaly. Poté se útočníci mohli angažovat a na svou oběť zaútočit, ať jim pošle fotky obnažené části těla. Když děti odmítly, agresor se nenechal odradit a vyčkal. Dokonce se dětem i hluboce omluvil a prosil o odpuštění. Nakonec spolu navázali přátelský vztah. Až vycítil, že oběť agresorovi důvěřuje, zkusil si o obnažené fotky zažádat znovu. Tentokrát pomalu, opatrně. U 20 % dívek a 3 % chlapců uspěl. Další fotky a pornografický obsah na sebe nenechal dlouho čekat. Díky doprovázeným

rozhovorům se rozšířila odpověď na tento konkrétní typ problematiky sexuálního obtěžování. Kyberagresor si žádal i videa malých, nezletilých obětí. Jako inspiraci jim agresor poslal webovou stránku s dětským pornografickým obsahem. Děti se s tímto jevem svěřily svým kamarádům, kteří to sdělili svým rodičům a oni začali jednat. Díky této řetězové reakci se dala vzniklá nepříjemná věc utnout ještě v zárodku.

6.4 Algoritmus agresora z řad studentů

Musíme si uvědomit, že nezletilé děti na druhém stupni základní školy nejsou pouze oběťmi, ale i samotnými původci škodolibých aktivit. Nejčastější důvod je odcizení od kolektivu, kdy jedinec stojí stranou a není přijat mezi spolužáky. Buď má příčina zcela subjektivní charakter, nebo se sama oběť distancuje od kolektivu (ekonomickými rozdíly, sociálními rozdíly, popř. způsobem myšlení). Vrstevníkům tak vyvstává otázka, co si o podivínovi mají myslet, jak se s ním bavit, o čem si s ním povídat. Takoví outsideri často pochází ze sociálně slabších rodin, kdy jim finanční tíseň nedovolí absolvovat různé školní adaptační kurzy, lyžařské výcviky nebo vstupenky do divadla/ kina (Policie České republiky).

Takový dětský kyberagresor působí ve třídě až neviditelně, nepřipojuje se do skupinek, nekomunikuje, přestávky tráví sám (s mobilním telefonem). Stává se velmi apatickým až hysterickým, když mu rodič nebo paní učitelka nakáže odložit mobilní telefon (Policie České republiky). Rodiče dětí generace Z, se pořád těžko smiřují, že se mobilní telefon stává k základním potřebám. Trend Facebooku, Instagramu, TikToku, hashtagů, upoutal i dospělé

osoby. Někdo se tím baví, někdo se tím žije (influenceri) a pak tu jsou rodiče, kteří těmito moderními jevy prohlubují vztahy se svými dětmi a zároveň se jim poskytne možnost, mít přehled o samotném fungování sociální platformy, o komunitě jedinců a o aktivitě svého dítěte. Obě strany získají. Děti nový příspěvek a rodiče přehled o aktivitě svých ratolestí. Je to skvělá metoda k oživení komunikace a samotného vztahu mezi pubertálním dítětem a pracovně vyčerpaného rodiče (Szymanska, 2019).

Dnešní děti nejsou zvyklé komunikovat verbálně a nevyplácí se je rodinných večerů tlačit. Samy za rodiče s problémem nepřijdou. Každý si určitě vzpomene, jak se vracel ze školy domů se špatnou známkou (ne-li s poznámkou). Zprvu šel domů oklikou a zadruhé před rodiči mlžil a „ztrácel“ žákovské knížky. Sama si vzpomínám, jak jsem nechtěla rodičům přiznat, že mi třída ubližuje. Nevěděla jsem, jak jim to sdělit a představa, že přiznám svoji neschopnost vyřešit si své problémy sama, mi vyvolával pocit selhání. Podobné myšlenky se honí i dnešním dětem, ale ty jsou momentálně vynalézavější v tajení problémů. Nahrává jim v tom i aktuální přítomnost sociálních sítí a výhody, které na nich dítě najde, včetně návodů. Děti školou povinní disponují bohatou fantazií a neohrazenými metodami. Jejich vzory nejsou vědci, a vývojáři, i sportovci a herci ustupují do pozadí. Dneska vzhlížejí k youtuberům, ke zpěvákům, k hvězdám sociálních sítí. Čím víc, jsou tito lidé odvážnější a praštější, tím víc děti je zbožňují a chtějí být, jako oni (Szymanska, 2019). Nebojí se netypické challenge přijímat a překonávat. Dětem v pubertálním věku chybí metaforický trychtýř, co se smí a co už na pomezí života a smrti, popřípadě na hranici mezi legalitou a ilegalitou (Policie České republiky). Tyto výzvy poskytují eventuální příležitost k vydobytí si svého prvenství v kolektivu. Děti se překonávají a vysmívají se spolužákovi, kterému se výzva nepodařila splnit, nebo ho ovládl strach výzvu absolvovat. Ti impulzivnější a odvážnější odmítají pochopit odmítnutí těch bojácnějších. Intenzita výsměchů a rýpání se stupňuje. Žáci základní školy tyhle posměšky neprovozují pouze ve škole, ale převážně na internetu, kde ve photoshopu tvoří různé ponižující koláže a následně je vkládají na sociální platformy a rozesílají do chatu (Kohout, 2017). Oběť buď tyto nepříjemnosti vydrží, nebo na něho dolehne tlak okolí a challenge se rozhodne splnit, nebo si uchová svůj názor, že výzvu plnit nebude, ale nepříjemné narážky nepřečká, a buď se začne mstít, nebo ho psychika donutí si ubližovat (Policie České republiky). Ze všech dotazovaných jedinců si začalo ubližovat 7 % dětí. Jako metody sebepoškozování vedlo řezání na stehnech, nebo na pažích. Děti se svěřily, že tyto partie těla z důvodu častého zakrývání oděvem. Jen dvě dívky uvedly, že začínaly s řezáním na zápěstí, ale ne elementárně z důvodu sebepoškozování, ale z důvodu volání o pomoc, aby si rodiče nebo pedagogové všimli jizev.

Dalším typem sebepoškození patří vyvolávané zvracení nebo držení hladovky. Obzvláště dívky, ale poslední dobou i chlapci, kteří se stali terčem nepříjemných poznámek na jejich vlastní tělo. Musíme brát v potaz, že se děti nachází v tom nejcitlivějším věku, kdy jsou psychicky nevyrovnaní a velice labilní. Jakákoliv nemístná poznámka na měnící se tělo vlivem splašených hormonů, dokáže člověka urazit a náctiletému jedinci vážně ublížit (Krch, 2021). Na druhém stupni základní školy začíná rivalita mezi dívkami a každá z nich se snaží projevit v nejlepším světle před spolužáky i samotnými pedagogy. Vznikají skupinky, které se spolčí a uráží členy protichůdných táborů. Ve škole, na ulici nebo na online platformách. Tři procenta dětí uvedlo, že osoby, které nebyli s nimi ve skupině, označovali v lechtivých příspěvcích na sociálních sítích a tvořili fotografie s důrazem na obnažené tělo – děti si našly na internetu obrázek nahé dívky, jejíž hlavu vyměnili za obličej oběti. Pár jedinců své výrobky přeposlalo i rodičům postižených spolužáků. Zprvu se jednalo o legraci, která se náhle přetvořila do nečekané bonusové třídní schůzky, jejíž hlavním tématem byla **sexuální kyberagrese**. S dětmi si promluvili rodiče i třídní učitel s metodičkou prevence a na škole se konala akce Bezpečný internet. Oběti se často styděli a báli se chodit do školy, nemalá část z nich absolvovala několik sezení u školní psycholožky.

7 Kazuistika č. 1

Na mnohé náctileté dívky byl vystaven vyšší tlak, než ony samy dokázaly vstřebat a spadly do bludného psychického kruhu zvaném porucha příjmu potravy. Těmto dívkám byla poskytnuta podpora, která je postavila zpátky na nohy, a o svém nyní bývalém problému dokáží mluvit. V řízeném rozhovoru, který jsem vedla s žákyní 8. osmé Kamilou V., jež byla ochotná se rozprávět o svém nejsložitějším období „Bylo mi 13 let a chodila jsem do 7. třídy. Ve třídě nás bylo 23 – 12 kluků a 9 holek. Mí spolužáci začali kouřit cigarety a užívat drogy. Oni byli z rodin, kde rodiče spíše nefungovali, než fungovali. Já jsem z rodiny, kde mě rodina vychovala, spíš vycepovala a můj den naplánovala do posledního detailu. Hned po vyučování jsem vyvenčila psa, poté vyzvedla bráchu ze školky, došli jsme spolu domů, vzali si věci na cvičení a jeli jsme na trénink. Po cestě jsem viděla své spolužáky, jak se na dětském hřišti baví s cigaretou v ruce. Občas na mě zavolali, abych se k nim přidala, ale já neměla čas. Neměla jsem kdy. Jednu dobu jsem nenáviděla své rodiče za to, že mi nabili program a tak zatrhli možnost, abych si mohla po škole posedět se spolužáky. Několikrát jsem se s našima hádala.

Zlom přišel, když jsem šla ve třídě ke katedře a zadkem bouchla do spolužákovy lavice. Ten se začal smát a pokřikovat na mě „tlustoprdko!“, hned se to chytlo a celá třída se chichotala. Paní učitelka nijak nereagovala. Já si mylně myslela, že je to brzy přejde, ale ono to gradovalo. Spolužáci mi kradli svačiny, vylévali pití do talíře s obědem, na naší skupině na Facebooku mě přejmenovali na „Sloní prdel“ a několikrát denně mě označovali na fotkách slona a tlustých holek. Sice jsem aktivně sportovala, ale taky jsem viděla, že mé tělo se zakulatilo. Teď vím, že ty změny byly pod vlivem puberty. Předtím jsem si každý rejpanec na moje tělo brala osobně a nechtěla jsem jíst. Chtěla jsem být neoznačovaná za „Tlustoprdko!“ o svačiny mě připravili spolužáci, obědy jsem si zrušila (proč je taky mít, když mi do talíře vylévali pití), lhala jsem rodičům, že jsem večeřela a že už hlad nemám (ve skutečnosti jsem umírala hladu). O víkendu jsem jídlo vyzvracela do záchodu. Byla jsem unavená, podrážděná, plačtivá. Školní výsledky se mi vysokou rychlostí zhoršovaly a já s tím nedokázala nic dělat. Rodiče byli nešťastní, ale mysleli si, že to je způsobeno hormony a že to co nevidět přejde. Jediný, kdo si všiml, že jsem zhubla, byla mamka. Byla na mě pyšná, že jsem se věnovala atletice a po ní jsem ještě posilovala, a když jsem neměla trénink, tak jsem si šla dobrovolně zaběhat. Ale pro spolužáky jsem byla pořád tlusté prase. Facebook jsem měla pouze pro studijní účely, abych věděla, co bylo za úkol a kdy se bude zkoušet, popřípadě kdo se nechá vyzkoušet. Fotografie prasat, slonů, krav a tlustých ženských mi byly stále posílány a odpovědi na výzvu „Označ někoho, kdo má největší zadek“ nesly dlouhé týdny moje jméno. Trpěla jsem i různé animace těchto zvířat a třepajícího zadku. Bylo to příšerný. Nikdy jsem nebyla ten typ děcka, které by se vmlouvalo, že se mu nechce do školy, ale už toho na mě bylo moc. Už jsem nemohla. Pamatuji si, že dva týdny před přiznáním, jsem začala hysterčit, že nechci do školy, že se tam bojím jít. Ani nevím, proč jsem to říkala. Moje tělo mi bylo cizí. Ale díky tomu strašidelnému jekotu dostali rodiče podnět, že je něco špatně. Ptali se mě, co se se mnou děje, že mě nepoznávají, ale mě bylo trapně. Nechtěla jsem si nahlas uvědomit, že jsem tu situaci nezvládla, že jsem na tuto nepříjemnou zkušenost nevypělá a neschopná si ji sama vyřešit. Ta hanba, když jsem šla do školy a po levici jsem měla mamku a po pravici tátu. Jak zaklepali na dveře mé třídní učitelky a na místě ji seřvali, že si ničeho nevšimla a že před problémem zavírala oči. Učitelka se bránila, že jsem za ní nikdy nepřišla a nedokáže si všimnout všech žáků, které učí. Tuto omluvu rodiče nepřijali, a šli rovnou za ředitelem, který na nic nečekal a šel s námi do mé třídy, kde jsme před tabulí stáli já s rodiči, třídní učitelka, ředitel, školní psychologka a metodik prevence a měli dlouhou debatu s vyplašenými spolužáky. Upřímně se mi líbil pocit nadřazenosti a opravdu jsem těžila ze strachu a nejistoty těch obličejů, které mě dlouhé měsíce trápily. Po celé události jsem ještě týden byla doma a dostávala se z toho. Znovu se naučila jíst a chodila ke školní

psycholožce. Bylo to náročné se vrátit. Několik týdnů jsem v lavici seděla sama, přestávky jsem trávila na chodbě mimo kolektiv, skupinových projektů jsem se nezúčastnila a práci ve skupinkách jsem vypracovávala s učitelkou. Teď už se mám dobře. Naše třídní učitelka odešla. Nevím, jestli byla vyhozena, nebo odešla sama, ale dostali jsme jinou třídní paní učitelku. Jednou měsíčně si sedneme s metodikem prevence a se školní psycholožkou. Dokonce se mi spolužáci omluvili. Já jim ale zatím úplně neodpustila a nevím, zda jim někdy úplně odpustím. Pořád jsem ostražitá a mám velký problém si se spolužáky přátelsky povídat. Na školní výlety jezdit nechci. Mí spolužáci šli do divadla, ale já jít nechtěla. Nevím, jestli s nimi ještě někdy někam pojedu. Stále se bojím. Se spolužáky vydržím ve třídě, ale samotná představa, že se stejnými lidmi pojedu do přírody a budu bydlet v chatce, ve mně vyvolává pocit strachu a úzkosti.“

7.1 Vulgární výrazy v online sférách

Podobných případů je víc. Někdy jde o žert, který se vymknul kontrole. Někdy jde o impulzivní pomstu, kterou nevíme, jak ukončit. Někdy agresoři pouze neodhadnou míru svého jednání, a co považují za legraci, jejich oběť přijme jako pokus o ublížení (Martínek, 2015). Dítě, které se stane subjektem pro agresora, může být citlivější povahy a jakákoliv hanlivá slova mířící na jeho osobu, ho může urazit. Citlivější povahy jsou především vyvíjející se dívky ve věku 12 – 15 let. Takové dívky se chtějí líbit, obzvláště opačnému pohlaví, ale pokud jí nějaký chlapec napíše pod příspěvek „Krávo! :D“, co se může stát? Podle mého názoru buď dívku urazí a zadupe jí sebevědomí, nebo slečna pochopí, že tento komentář je smyšlen bez pokusu jí ublížit. Ovšem kolik z nás chce mít pod příspěvkem podobné vulgární komentáře?! Nynější digitální doba nahrává na určitý projev dětské individuality. Studenti druhého stupně základní školy neobdivují Spidermana nebo Batmana, jejich vzory jsou influenceři, popřípadě Youtuberi nebo TikTokeri. Tato funkce je kreativní, osobitá, a když někdo umí pracovat s lidmi, tak i rychlého výdělku peněz (Dočekal, 2019). Co už mladí lidé nevidí, jsou hateři. Někteří lidé jsou přímo posedlí psát nenávistné komentáře pod příspěvky kohokoliv. Takoví hateři mají účty na sociálních sítích pod falešným jménem a nebojí se vulgárního, sprostého, rasistického nebo sexistického slovního vyjádření. Dítě, které je vystaveno nenávistným komentářům, bývá většinou deprivované s pocitem méněcennosti a osamocení. Mladý jedinec neví, jak se proti takovým jevům bránit, nebo jak si vypnout komentáře. Přidáváním fotek/ videí si děti zkracují dlouhou chvíli, chtějí se pochlubit svým sledovatelům nebo je pobavit. Jedná se o určitou formu deníkového zápisu v online podobě. Hanlivým komentářům jsou vystaveny mediálně známí lidé, ale i děti, které se znelíbí svým sledovatelům (Šrajbrová, 2018).

8 Kazuistika č. 2

Druhý příklad ze základní školy je parafrází řízeného rozhovoru s 13 letou dívkou, která na sociální síť TikTok natáčela svá taneční videa, dělila se s nimi s ostatními a svým způsobem se od slečny její sledovatelé mohli naučit pár tanečních kroků. Zprvu se její taneční lekce kladně zpopularizovaly a ona se potýkala pouze s pozitivní recenzí od svých vrstevníků. Čím dál se videa šířila, tím víc rostl dívčín fanklub. Ovšem přibývalo i takových jedinců, kteří se vyjadřovali velmi agresivně k dívčiné tvorbě. Tací lidé volili slova neadekvátní, vulgární a zcela nemístné. Nekomentovali videa, nýbrž osočovali osobu dívky a psali o ní jako o „budižkničemu“, „roztahovače“, „rádodajce pro celé sídliště“ a o „krotící se děvce u tyče“. Tato dívka si po pár měsících účet na TikToku smazala a už se k podobné tvorbě nevrátila. Nejhorší byl první týden, kdy se dívka zbavovala tendence k přihlašování na TikTok a kdy žila ve strachu, že si ji kyberagresori najdou na jiných sociálních sítích, na kterých má aktivní účet (Facebook, Instagram, e-mail, YouTube,...). Už to bude půl roku, kdy dívku na sociálních platformách nikdo neobtěžuje.

8.1 Atypický výskyt online agrese

Příkladem výskytu kyberagrese jsou také jistá sázkařská fóra. Převážně rodiče může uklidnit zpráva, že nezletilý jedinec nesmí sázet a tudíž se nemůže vystavit riziku gamblersství. Po vytvoření účtu může zaregistrovaný člověk sledovat různá sportovní utkání, ovšem zaregistrovaný jedinec je taktéž včleněn do agresivní výměny názorů fanouškovské základny. Nejčastěji po zápase mezi dvěma konkurenčními družstvy, kdy je jenom jeden vítěz, je online diskuze na sázkařských fórech velmi vyhrocená a ostrá. Ti „nejdrsnější“ jedinci s falešným profilem se nestydí vyhrožovat „Být sebou, kryju si záda! Nikdy nevíš, kdo tě do nich bodne!“, „Doufám, že jim spadne letadlo!“, „Před tvýma očima ti omrdám dceru“ a psát hanlivá slova „Nacistickéj hajzle!“, „Pedofilní vyjebávači!“ a spoustu dalších vulgárních slovních výrazů, kterým obohatí čtenáře. Číst příspěvky během zápasu, nebo po něm, je opravdu na hranici zákona. K agresivnímu chování také napomáhá výhoda anonymity a pocit neohraničené moci. Jenže kyberagresori si nejspíš neuvědomují, že svými příspěvky jim soud může uložit odnětí svobody až na jeden rok za vyhrožování (§ 353 trestního zákona č. 306/2009 Sb). Hodně lidí, zejména děti, si mylně myslí, že takové chování je zcela normální a pachatel se nevystavuje žádnému přečinu, natož trestnému činu. Kvůli tomu narůstá agrese na sociálních sítích. Výhody jako anonymita, mylná představa o beztrestnosti a neosobní kontakt jsou pádným důvodem k exponenciálnímu růstu tohoto nového trendu kyberagrese (Kopecký, 2010). Aktéři

dopouštějící se agresivního chování na internetu se obhajují termínem demokracie a svoboda projevu. Jenže tito lidé filtrují nepodstatné od podstatného. Jinými slovy – tito lidé si pamatují pouze to, co se jim hodí pamatovat, aniž by své vyslovené fráze uměli racionálně použít a odůvodnit. Když veřejně o někom prohlásíte „Rasistická tlustá štětka“, nejenom, že dotyčnému ublížíte, ale zároveň se dopouštíte prohřešku pomluvy a špinění jména (§ 184). Takovým pomlouvačům hrozí buď finanční pokuta, nebo trest odnětí svobody. V nejhorším případě kombinace těchto dvou rozsudků (Policie České republiky). Většina stíhaných osob vůbec netuší, že za pár hanlivých, urážejících a vyhrožujících slov, která napíšou na internet, jim hrozí až takový trest. Spoustu z nás ví, že agrese se dá vyjádřit i jinak, než jenom slovy. Konkrétně emotikony. Ještě nedávno naši sbírku smajlíků zdobila pistole, jenže co ji jedna dotyčná osoba použila na vyzdobení již tak hnusných komentářů ke třídní fotografii jedné multikulturních školy, se pistole vyměnila za méně agresivní vodní pistolku. Jak se modernizují technologie, modernizuje se také komunikace a řešení problémů mezi lidmi. Nyní jsme rozpolcení mezi virtuálním a reálným světem.

8.2 Stimul k agresi

Zatímco v komunikaci přes sociální platformu si dovolíme víc naší impulzivity a emočního výbuchu, v domnění bezpečné vzdálenosti mezi agresorem a obětí (Kopecký, 2010), během konfrontace z očí do očí se snažíme volit neutrální nebo méně agresivní slova, abychom se vyhnuli případné potyčce a fyzickému napadení. Paní učitelka, která je současně i metodikem prevence na základní škole tuto problematiku nápaditě popsala: „Dítě když vyrůstá v rodině, občas vyvede nějakou lumpárnu, za kterou ho rodiče potrestají pohlavkem nebo plácnutím po zadku. Nemluvíme zde o otřesech mozku a různých zlomeninách a všim, co nápadně připomíná zanedbání rodičovské péče a týrání. Pouze o tzv. výchovných pohlavcích, kdy dítě například bezmyšlenkovitě vběhne do vozovky a vystrašení rodiče ho za trest plesknou po zadku. Již v mládí zjistíme co to je bolest a jak ponižující to je, dovolit někomu, aby nám na ulici nafackoval. Snažíme se všem faktorům, způsobující tuto nepříjemnou emoci, vyhýbat. Jenže najednou budeme v kolektivu, kde nám bude někdo překážet. Jak to vyřešit? Zahájit souboj a poprat se? Vždyť to bude bolet. Navíc jak schovat ty hematomy pod očima?! Nechat to plavat? Ale když mě ta osoba tak vytáčí, už jenom tím, že jsem s ní v jedné třídě! Často toto je hlavní příčina, proč se dnešní děti častěji uchylují k agresi na sociální síti. Komu pár napsaných slov vyrazilo zuby?“. Tohle je přinejmenším zajímavý názor. Dodala bych, na **základě dotazovaných dětí, že k takové aktivitě spějí spíše dívky, než chlapci**. Důvodem bylo

uvedeno **vrozená zákeřnost a „nepošpinění rukou“ u dívek**, kdežto chlapci jsou víc kontaktní, přímější a rádi všechno vyřeší ještě na místě. Dalo by se s přimhouřenýma očima sdělit, že kyberagrese je výsostná aktivita dívek, zatímco chlapci stále preferují „starou dobrou“ šikanu tělo na tělo. Dle mého názoru je to způsobeno vlivem pohádek, ovlivňující pohled převážně na dospívání dívek, které jsou brány za princezny a je s nimi tak zacházeno. Kolik holčiček si ve školních letech poslechlo „Tohle se na dívku nehodí; Takhle se dívka nechová; Takhle dívka nemluví; Buď za dámu a nehrb se!“. Rodiče svým dcerám vybírají co nejvíc ženský a estetický kroužek. Nejčastěji kroužek keramiky, hru na piano, flétnu, gymnastiku, krasobruslení. Kolik dívek hraje fotbal, florbal nebo hokej? Moc ne! Spíše se u nich rozvíjí individuální stránka osobnosti, tudíž se **mladé slečny neumí tak dobře prosadit v kolektivu a rozumně a spravedlivě si obhájit svůj názor**, jako chlapci, se kterými je nejčastěji zacházeno daleko pestřeji. Již odmala jsou členy fotbalového týmu, nebo dochází na hokejové tréninky, kde se seznamují se svými vrstevníky, vzniká přátelství a proces socializace, naučí se mezi sebou komunikovat, respektovat jeden druhého, při nejhorším se alespoň tolerovat. To je jeden z důvodů, proč jsou chlapci spíše agresivnější v reálném životě a dívky se stahují do online prostředí.

9 Kazuistika č. 3

Třetí příklad je parafráze rozhovoru přímo od třídní učitelky, která mi odvyprávěla pomstu dvou dívek, které se současně zakoukaly do stejného chlapce. Ač se dívky znaly ještě z mateřských škol, kvůli zahledění do stejného kluka, začala jedna na druhou házet špínu (i vymyšlenou) nejdříve na školních chodbách, poté přešly na rozlepování plakátů s posměšnými fotografiemi a urážejícími popisky. Když si stále chlapec nemohl mezi dvěma dívkami vybrat, bojovnost kamarádek přešla na sociální síť, kde se tvořily falešné profily, které ovšem byly tak těžce rozpoznatelné od originálu, že mnoho přidaných přátel si myslelo, že si dívka starý profil smazala a vytvořila si nový. Kdepak! Tento profil byl mistrovsky zrealizován nešťastně zamilovanou pubertáčkou. Jejich falešné profily byly plné polonahých až nahých fotografií ve vyzývavých pózách. Obrázky si stáhly z pornografických stránek (přestože pornografické stránky se návštěvníka ptají, zdali dovršil plnoletosti, není těžké kliknout na tlačítko „OK“), vystříhly obličej své sokyně a pomocí photoshopů vznikla „coura“. Situace vygradovala až k fyzickému napadení přímo v hodině výtvarné výchovy. Spolužačky se potkaly u umyvadla, kde si čistily kelímky od barvy. Když v tom pár kapek špinavé vody postříkalo triko druhé dívky, ve které explodovaly všechny emoce, které v sobě měla a bouchla jako tlakový hrnec. Vyučující sama přiznává, že za její 20 letou kariéru takový výbuch zlosti neviděla ani u chlapců. Prostor

u umyvadla se během pár vteřin přeměnilo v boxerský ring, kde se dívky válely na zemi, fackovaly, tahaly za vlasy, mlátily se špinavými a mokkými kelímky. Než přiběhla pedagožka, aby situaci urovnala (byla od dívek asi čtyři metry), jedna dívka krvácela z nosu a druhá měla otlaky od kelímku na obličeji. Až po sezení s třídní učitelkou, školním psychologem a rodiči, se dívky přiznaly, proč jedna druhou nenávidí. V očích dospělého člověka vypadá celá situace jako banalita, nad kterou se povznese, ale v očích 13 letých dívek, u kterých se objevila potřeba líbit se opačnému pohlaví, je boj o kluka aktivitou, pro stojí ztratit dlouholetou kamarádku. V pozdějším věku si třeba uvědomí, že žádný kluk (ani holka) nestojí za ztrátu přátel.

9.1 Genderová agrese

Překvapivé jsou i odpovědi nad otázkou, kdo je podle dětí agresivnější na sociální síti. Až 95 % chlapců uvedlo, že mnohem agresivnější jsou dívky, než chlapci. Jako důvod svého uvažování byla vzpomínka na své spolužačky, které jsou ve školních lavicích milé, přátelské, vstřícné a ochotné, zatímco v chatovací místnosti se ze vstřícného doktora Jekylla změní v pana Hyde, které svou kyber povahou vůbec nepřipomínají ty třídní princezny. Všemožné rozepře se spolužačkami si dívky nevyřeší hned na místě, ale čekají na online prostor, kde mohou svoji oběť pošpinit zcela bez fyzické námahy. Respondentky ženského elementu se shodly v 74 %, kdy samy uvedly, že jejich pohlaví je fyzicky nekonfliktní, ale co se týká online prostředí, tam není hranice pro urážení, zesměšňování a vulgarismy. Dívky se vyžívají v transformování své nenávisti do vizuální formy a vymýšlet komiksově předlohy o svých obětech pomocí photoshopů a vkládat je na sociální síť. Kdyby dívčí fantazie nesloužila k vykonávání zla, mohli bychom ocenit jejich vyspělou a bohatou obrazotvornost. Žákyně druhého stupně základní školy se přiznaly, že oproti svým chlapeckým spolužákům, se ony mohou pyšnit neohraňovanou představivostí, která jim umožňuje vymýšlet dosud neobjevené aktivity. Vlastnit bohatou fantazii není vůbec na škodu. Každým rokem se několik dívek účastní literární a výtvarné soutěže a několikrát po sobě obsadily medailové příčky. Chlapci jsou fyzicky aktivnější, tudíž oni po konfliktu nevymýšlejí, jak se dotyčné osobě pomstí po příchodu domů. V jejich těle se nahromadí krev a před očima se objeví temnota. Neexistuje nic jako později, nebo pojď si promluvit. Kluci se začnou pošťuchovat, fackovat, sprostě si nadávat, kopat. Jednoduše vykonávají všechno, aby svoji přebytnou naštvanost, vymanili ze svého těla. To je důvod, proč jsou taktické dívky označovány za kyberagresorky, zatímco impulzivní chlapci tíhnou k agresivitě fyzické/ kontaktní. Nemálo dívek, ze kterých se staly kyberagresorky, byly předtím oběťmi. Děti se na základní škole poprvé setkávají s agresí a neví, jak ji řešit, proto nejčastější

výsledek vede k tomu, že se sníží na úroveň agresora. Až později si žáci uvědomí, že se stačilo svěřit dospělému člověku (rodiči nebo učiteli), který by jim pomohl celou situaci vyřešit bez dalších obětí a postihů navíc. Musíme brát v potaz, v jakém věku se děti nacházejí a že 12 – 15 rok života dítěte se nese v duchu odcizení od autority (včetně rodičů) a rozvíjení samostatnosti u mladého jedince. Problémy, do kterých se dítě dostane, si chce vyřešit samo. Chce se vymanit z pocitu podřazenosti, a začít být vnímáno za konkurenceschopného mladého dospělého. Občas problémy, do kterých dítě spadne, jsou pro něho ostudné a málo dětí má tolik odvahy, aby se svěřilo svým rodičům. Buď dítě nemá odvalu, nebo v rodině nepanují natolik vřelé vztahy, které by dítě ubezpečilo v náhlé pomoci a porozumění.

9.2 Demontrace agrese na učitelském sboru

Obzvlášť na základní škole se pedagogové setkávají s dětmi z odlišných sociálních vrstev a s různými způsoby komunikování se zákonnými zástupci. Někdy to jde hůř a někdy to nejde vůbec. Valná většina dotazovaných třídních učitelů má při slovním spojení „třídní schůzky“ husí kůže na těle. Přece jen komunikovat s dětmi se postupem času nějak naučí, ale komunikovat s rodiči, kteří si odmítají přiznat, že jejich dítě není svaté a dělá různé lumpárny a bylo by dobré ho zklidnit, je opravdu tvrdý oříšek. Po takových třídních schůzkách se rodič, plný emocí, vrátí domů, a místo aby pokáral své dítě, začne vykřikovat „Jaká kráva tě učí? Kdo takové zakomplexované koze dovolí pracovat s dětmi?“. Kvůli této nepřiměřené a agresivní reakci se učitel stává terčem výsměchů a agresivního chování u svých žáků (Kopecký, 2010). I na zmiňované základní škole se děti na svých pedagožkách vyřádily. Respektive dva kreativní jedinci vytvořili zesměšňující koláže (obličej jedné paní učitelky vyřízly a vlepili ho k tělu běžící babičky přes vodu; postavu druhé paní učitelku postavili před tabuli na místo paní Holubové z filmu *Pelíšky* se slovem „PRCAT“; poslední pedagožku – shodou okolností učitelku přírodopise – jejíž tělo zaměnili za postavu připoutanou ke stromu v erotické poloze), které vyvěsili na sociální platformy. Ostatní spolužáci okusili rychlost internetu, kdy během pár minut se inkriminující koláž dostala z Facebooku na Instagram, z Instagramu na Twitter a úspěšně se ze složených fotografií stalo privátní mem¹, které kolovalo po celé škole. Má to úsměvné rozuzlení. Všechny tři pedagožky na tento výmysl přišly a s tvůrci si promluvily. Ke klidné a racionální domluvě nejspíš přispěl i samotný nízký věk dotčených aktérech. Děti sice koláž z internetu smazaly, ale jak všichni víme, co se jednou na internetu objeví, to je na něm

---

¹ Jakákoliv akce, která se šíří po internetu (obrázky, videa, hashtagy, gify,....)
Zdroj: https://cs.wikipedia.org/wiki/Internetov%C3%BD_mem

po celou dobu jeho existence. Žáky zachránil i fakt, že se upřímně omluvili a byla to jen klukovina. Nechtěli nikomu ublížit, jen se chtěli zabavit a dokázat spolužákům, co všechno dovedou. Paní učitelky to pochopily a děti vyvázly bez třídní důtky. Nemyslím si, že takový nekonfliktní postoj, by žáci našli u všech pedagogů. Jednoduše měli štěstí. Takových případů, kdy se učitel ocitl na postu oběti, je mnoho. Například éra soutěží „Prakni svého učitele“. Děti se předháněly ve vymýšlení nejzákeřnější vtipů na svých učitelích. Tím pohonem byla výhra, která obsahovala zařízenou školní akci nebo finanční odměnu. Občas se objevovaly situace, které byly na hraně mezi životem a smrtí a legalitou a ilegalitou. Žáci se rozdělili na skupinky, kde dva jedinci vystrašili učitele (nasazenou strašidelnou maskou), skupinka byla návnada, která vylákala učitele, a ostatní natáčeli. Čím víc natočeného materiálu ze všech úhlů, tím je větší pravděpodobnost, že vyhrají soutěž. Druhý zpopularizovaný případ o vážném úrazu jednoho studenta, který si rozbil hlavu. Bylo to sice zfixlované, ale vyděšená učitelka, která viděla zakrváceného chlapce, všemu uvěřila, rozkřičela se a snažila se zavolat pomoci. Aniž by zrovna tohle děti plánovaly, nad chlapcem se najednou sklánělo osm pedagogických hlav, kteří se chlapce snažily přivést k životu. Až po zavolání záchranné služby si jeden učitel všiml falešné krve a pravidelnému dechu a srdečnímu tepu postiženého, a děti musely s pravdou ven (Kopecký, 2010).

9.3 Nová metoda seznamování

Co nás zarazí je vzrůstající trend online seznamování. Limitující faktor je věková hranice (stejně jako u jiných sociálních sítích), jenže děti nejsou hloupé. Jednoduše si, jako u zakládání profilu na Facebooku, změní rok narození. Online seznámk je nespočet. Dokonce jsou vymezené i pro homosexuální jedince (Zoe, Grindr,...) a buď jsou zdarma, nebo zpoplatněné. Nejvíce využívané jsou Badoo a Tinder. Jednak jsou zpopularizované a jednak jsou zadarmo. Zadáte své jméno, věk, sexuální orientaci, vložíte minimálně jednu svoji fotografii (ty se často stahují z internetu), napíšete pár slov o sobě a zvolíte si, z jakého kraje by měl pocházet váš potenciální partner. Nic složitého. Protějšky hodnotíte srdíčkem (kladné hodnocení) nebo křížkem (negativní hodnocení). Shodné pozitivní hodnocení vám zpřístupní s dotyčným online psanou konverzaci. Nezní to nějak nebezpečně nebo nepříjemně. Výskyt problému je v chování lidí, kteří přidávají lechtivé fotografie s vulgárním popisem, druhému píšou nevhodné výrazy a často si domluví schůzku, na kterou dojde někdo jiný, než je na fotografii, nebo nedojdou vůbec. Z pohledu dětí jim toto místo nabízí zábavu a povyražení. Začnou si s někým psát, navážou vztah (přátelský nebo intimní), budou se svěřovat s detaily

svého života, které mohou (ale nemusí) být použité proti nim (Šetinová, 2017). Kybergrooming není nejčastějším rizikem na online seznamkách, jde tu spíše o slovní agresi a sexting. Děti jsou terčem sprostých nadávek a sexuálních nabídek (často útočníci ani netuší, s jak starým člověkem si píšou). Jedné, skrytě nezletilé dívky, nabízel postarší, avšak dle fotografie zachovalý muž, 25 000 Kč za prodej vajíček. Další dívka, též nezletilá, byla vystavena muži, který ji popisoval sexuální praktiky ze sadomasochistických technik. Chlapci nebyli vynecháni. Jak u dívek byla chtěná vajíčka, u chlapců byla poptávka zase po spermiích. Dalšímu adeptovi nabídli 10 000 Kč za intimní fotografie v erotických polohách. Z výzkumu jsou hlavním důvodem zvědavost a konkrétně u dívek naléhavá potřeba se někomu líbit a být pochválená. Kluci, obecně, takovou potřebu nemají. Chvályhodná slova slyšávají například díky výhře v online hře, nebo za zásluhu ve sportovní aktivitě, popřípadě za studijní výsledky. Pochvala jejich vzhledu není tak přirozená a ocenitelná, jako u dívek. Dívky v pubertálním věku jsou naivní a nejcitlivější (Krch, 2021).

10 Kazuistika č. 4

K poslednímu přiblížení příkladu byla využita metoda rozhovoru s mladší sestrou oběti, která je studentkou na dané základní škole. Rozhovor je parafrázovaný. Níže popsáný případ agrese se objevil před dvěma lety, kdy se jedna mladá dívka přiznala ke své sexuální orientaci. Abychom celou situaci názorně zobrazili, a zároveň zachovali anonymitu akterek, pojmenujeme ony dívky O a E (homosexuální slečna O a heterosexuální slečna E). Již od prvního stupně základní školy dívka O vnímala, že ji přitahuje společnost dívek. Dříve si myslela, že je to z pouhého důvodu kamarádství. Později začala cítit mírné vzrušení, obzvláště při blízkém kontaktu se svou spolužačkou E. Dívka O se dlouho snažila přelstít své city, které cítila ke své kamarádce E. Chovala se lhostejně k dívce E, utíkala před kontaktem s ní, nebo ignorovala její přítomnost. Najednou se z dříve nerozlučné dvojice, staly dvě vzdálené známé. To, že se něco děje s dívkou O nevnímala jen dívka E, vnímalo to celé jejich okolí. Je až ironií osudu, že čím víc se homosexuální dívka snažila utajit svoji vzrůstající lásku k dívce E, tím víc se na její chování zaměřilo okolí. Kdo si našel čas, aby se dívky O poptal, co se mezi již bývalými kamarádkami stalo, byla maminka homosexuální dívky. Našla si čas, sedla si se svou dcerou a ubezpečila ji, že ať se stalo nebo ať se děje cokoli, vždy tu pro ni budou a vždy ji budou chránit a krýt záda. Maminka dívku podpořila a vyřkla přesně ta, která dívka potřebovala slyšet. Svěřila se jí, že k dívce E cítí příjemný pocit, o kterém často mluví zamilovaní lidé, ale bojí se vyjít s pravdou ven a svěřit se své kamarádce. S maminkou si sepsaly všechny klady a zápory její situace a přehrávaly si všemožné scénáře, které mohou nastat. Homosexuální dívka

sebrala odvalu a dívce E vyznala city. Sice se dívce O ulevilo, ale heterosexuální mladá spolužačka se jí po třech minutách mlčení doprovázeným vyděšeným výrazem, vysmála. Po úprku domů se dívka vyzpovídala mamince a ta jí ubezpečovala, že to, co její kamarádka předvedla, byly jen impulzivní a obranné reakce a určitě bude druhý den líp. Následující ráno přišla homosexuální dívka do třídy, kde jí do lavici někdo vyryl kosočtverec s čárkou uprostřed. V ten moment si uvědomila, že její tajemství zná celá třída, později celá škola. Vyučovací hodina začínala dějepísem a pan učitel zrovna zkoušel před tabulí a vyvolal naši oběť. Třída se neubráníla smíchu a rejpravým vykřikováním „Áááá, lesbička k tabuli!!! Schválně, jestli v 16. století existovaly lesby?!“. Učitel si jejich poznámek nevšímal a dívku ústně vyzkoušel. Po příchodu domů se dívka přihlásila na Wi-Fi a to jí začal mobilní telefon nekontrolovatelně a velmi dlouho oznamovat příchozí zprávy, až se slečna začala bát, co na něm objeví za překvapení. A že jí toho tolik sociální síť nabízela! Třídní vtipálci jí posílali odkazy na stránky plného lesbického porna, spolužačky, včetně E, jí poslaly koláž svých výstřihů a zadků v obtažených legínách a homosexuální dívka měla zvolit, která fotka ji přitahuje nejvíc, dívce bylo také nabízeno spoustu žen z internetových seznamek. Dokonce nějaký spolužák (možná skupinka spolužáků) vytvořil falešný profil na internetové seznamce pro lesbičky Zoe a vydával se za naši oběť. Ten profil žil vlastním životem, kde se aktualizoval status s vymyšlenými informacemi podanými velmi lechtivě, přidávaly se fotky slečny O, oznamoval polohu, kde se teď momentálně vyskytuje, dokonce se na něm objevovaly i informace o její rodině. Jelikož byl profil vytvořený dívčinými spolužáky, kteří o ní věděli reálné informace, ten peprnější obsah už nebylo těžké si vymyslet. O všech výmyslech naše dívka věděla. Nežila v nevědomosti. V čem přebývala, byla naivita. Doufala, že celá situace se během několika dnů, poté do pár týdnů a později do málo zanedbatelných měsíců, spraví. Nikomu se nesvěřila, ani rodičům. Situaci čelila sama. Jakýkoliv projev nesouhlasu, spolužáky motivoval k zákeřnějším a podlejšími výmyslům. Dennodenně se setkávala s nenávisnými komentáři na sociálních sítích, řvali na ni na ulici, ve škole nebyl nikdo, kdo by nevěděl o přítomnosti homosexuálního jedince na školní půdě. Ti žáci, kterým je de facto jedno, jaké pohlaví člověka přitahuje, dívku tolerovali, ovšem konzervativní heterosexuálové byli až moc homofobní a svoji nenávisť k homosexualitě dávali dívce a okolí dost najevo. Až po pěti měsících, kdy se naše oběť distancovala od okolí, výrazně zhubla, bála se otevřít byt' jen jednu sociální síť, vyhýbala se kontaktu se spolužáky a kamarády, které prakticky neměla, si rodiče všimli, že tady něco nesedí. Bylo to na společné procházce, kdy míjeli dívčinu spolužačku a ty dvě se na sebe ani nepodívaly. Rodiče si rejpli s otázkou „Copak vy se nezdravíte?“, a v ten moment se dívka sesypala, rodičům všechno řekla, ale už jim neukázala ty trapné a ponižující příspěvky od svých

bývalých kamarádů ze třídy, které přidávali na svůj profil. Celou nepříjemnou akci řešili rodiče i s třídním učitelem, neboť se tento jev vyskytoval hlavně na půdě školy. Posléze se do řešení přidal celý pedagogický sbor, i rodiče spolužáků z dívčiny třídy. Nikdo nechápal, proč byly děti tak agresivní a zlé. Hlavně rodiče agresorů byli naprosto v šoku a překvapení, co je jejich potomek schopen provést. Napomenut byl ovšem i učitel dějepisu, který byl k situaci postaven čelem, avšak nezastavil ji ještě v zárodku, nesvěřil nikomu své podezření. Záležitost byla ukončena dvojkami z chování pro dívčiny spolužáky a odchodem naší oběti na jinou základní školu, kde dodělala zbylé tři roky.

11 Obezřetnost na internetu

V českém školství chtěl kyberagresor na sebe upoutat pozornost. Převažovaly útoky spolužáků nebo kamarádů. Jen na online seznamovacích platformách se vyskytla agrese mezi cizími osobami, neboť členové této komunity si vytvářeli vztah a svého agresora neobeznámili o svém reálném věku. Z výzkumu mezi mladými převažovaly sítě Instagramu, Facebooku a TikToku, kde si prováděly pomluvy a posílaly vulgární výrazy. Naštěstí v takové přiměřenosti, že si žádná oběť nesáhla na život. Dětské oběti se dostaly do nepříjemné a psychicky velmi vypjaté situace, které museli čelit. Nemuseli být na ni sami, ale jak jsme zmínili o pár řádků výš, vyřešit si tento problém v tichosti a o samotě vyvolávalo menší pocit ztrapnění a větší pocit samostatnosti. Bez zásahu dospělé osoby situace mnohdy vygradovala do zbytečných rozměrů. Pedagogové se svěřili s každoročním preventivním workshopem, který probíhá na půdě základní školy pro všechny ročníky z druhého stupně. Nezletilí respondenti využívají k zabezpečení svých účtů slovní a numerická hesla pro všechny online profily. Pak se nejedná o zabezpečení, nýbrž o komfort při využití univerzálního kódu². Mějte na paměti, že čím těžší heslo si vytvoříte, tím menší pravděpodobnosti k napadení účtu se vystavíte. Nemějte jedno univerzální heslo pro e-mail, Facebook, Instagram a další sociální sítě. Hesla si zapisujte na papírek, který budete mít na místě, o kterém budete vědět pouze vy. Zakomponujte do hesla velká a malá písmena, diakritiku, čísla, speciální znaky. Spoustu internetových fór má svá vlastní kritéria, podle kterých se heslo tvoří. Například musíte mít minimálně šest písmen,

---

² Na internetu je přístup k nejběžnějším heslům a to se teprve lidé diví, v kolika případech se našli. Heslo 1234 nebo 4321 většinu populace už omrzelo (většinu, ne všechny!). Přesedlali na „složitější“ algoritmus a tím je datum narození, telefonní číslo nebo rodné číslo. Co se týče slovního hesla, vede udání svého jména s příjmením, jméno a příjmení pozpátku nebo vypsání jména svých členů rodiny.

Zdroj: <https://cs.safetynetdetectives.com/blog/most-hacked-passwords-in-the-world-cs/>

z toho jedno písmeno velké a použít minimálně jednu číslici. Někde přímo zakazují diakritiku a speciální znaky. Pohrajte si s velkými písmeny (Jak na internet, 2013). Čím zapeklitější kód, tím více se vyhnete hackerským útokům, byť i od vašich spolužáků.

11.1 Stručné rozuzlení

Podobných případů je nespočet. Mnohé děti, které se dostanou do tíživé situace, samy nevědí, jak reagovat. Z dotazníků je patrné, že 85 % mladých respondentů netuší, jak se s případem vypořádat, popřípadě jak obětem pomoci. Děti sice uvedly, že by se svěřily rodičům, ale nejspíš v momentě, až by nezbylo žádné jiné řešení. Pubertální věk nepatří mezi ta období, kdy se dítě svěřuje svým rodičům. V takovém věku se teenager vzdaluje svým rodičům a stává se jejich rovnocenným partnerem, který si své problémy potřebuje vyřešit sám. I problém kyberagrese. Od respondentů jsem se dozvěděla, že každý třetí jedinec na druhém stupni základní školy je terčem agresivního chování, nejčastěji od svých spolužáků. Tyto oběti věří, že celá nepříjemná událost skončí tak rychle, jak začala a jsou velmi překvapeni, že nepříjemnosti přetrvávají i několik měsíců. Většina mladistvých netuší, komu říct o pomoci a na koho se obrátit. Po dobu, kdy děti čekají na „lepší zítřky“, hrozí vytvoření návyku na agresorovu dávku agrese, tzv. Stockholmský syndrom a ponižující a bolestné akty si nechá líbit. Leckdy se najdou jedinci, kteří si pošetile myslí, že nepříjemné činy od agresora přechkají a budou odcházet zocelení. Prevence před kyberagresí a agresí je nám neznámá. Často se uvádí pracovat na vztazích a zdravé prosperitě ve třídách, ale vždy se najde někdo, s kým si člověk nebude rozumět a místo rozumného vyřikání, se agresor uchýlí k páčání trestného činu. Impulzivní nejsou jen děti, agresori (vč. kyberagresorů) existují i mezi dospělou populací. Preventivní spolehlivý algoritmus na rozpoznání agresora od oběti nám je také jednou velkou neznámou. Uvádělo se, že kyberagresi provozují nejčastěji samotné oběti fyzické šikany, které nejsou dost fyzicky zdatné na pomstu, ale mají pokročilé vědomosti v oblasti IT. Tím nechceme všechny počítačové odborníky házet do jednoho pytle, že oni jsou kyberagresori. Pachatelé často opomíjejí fakt, že provozováním kyberagrese se dopouštějí trestného činu páčání nekalých praktik na své oběti. Ač trestní právo nepracuje s konkrétním termínem kyberagrese, její jednotlivé projevy se kategorizují do trestného činu – speciálně vyhrožování, vydírání, stalking a další. V České republice se přibližně od roku 2011 věnuje oddělení Policie ČR kyberkriminalita, která zaznamenává roční přírůstky vyšetřovaných případů kyberagrese. Díky rozmachu kyberagrese, se rozvíjí i kyberkriminalita, která se každým rokem setkává s několika tisíci případy. Anonymita a nedotknutelnost kyberagresorů je zpřístupněna pouze

v technologiích jejich obětí, nikoliv před hackery pracujícími v sekci kyberkriminality, Ti pomocí IP adresy jsou schopni útočníky nalézt. S kyberagresory se zachází jako s pachatelem trestného činu podle paragrafů v aktualizovaném Trestním zákoníku č. 40/2009 Sb. Rozhraní trestu se liší podle spáchání trestného činu. Nejzávažnější případy ohrožování mravní výchovy dítěte (rozesílání pornografického materiálu, nabádání k natočení pornografického videa, pohlavní zneužití), se trestají až na osm let odnětí svobody. Ty méně závažné, ale neméně příjemné, kam patří vydírání, vyhrožování, krádež a spousta jiných se pohybuje mezi šesti měsíci až čtyřmi lety odnětí svobody. Pokud se pachatel dopustí „jen“ přestupku proti občanskému soužití bude pokutován do výše 5 000 Kč (Policie České republiky). Zmíněné tresty dosahují pouze na člověka staršího 15 let. Nezletilý kyberagresor je potrestán ústavní výchovou se zajištěným dohledem, nebo jsou potrestáni agresorovi rodiče. Jestliže se kyberšikana objevuje v průběhu školního vyučování, odpovědnost připadá škole. Při prokázání pochybení pedagogem, jej může stíhat pracovní nebo pracovněprávní soud. Učitel se setkává s žáky intenzivně a jeho úkolem je mimo jiné i pracovat na harmonických vztazích ve třídě. Pokud bude mít podezření na změnu chování mezi spolužáky, měl by zbystřit a s žáky si například promluvit v rámci třídnické hodiny. Jakmile má pedagog jistotu nad páchaným trestným činem, jeho povinnost obnáší obrátit se na Policii ČR a na zástupce OSPOD (sociálně právní ochrana dětí) a na samotné rodiče. Pomoc smí poskytnout i (školního) psycholog, pracovník pedagogicko-psychologické poradny nebo samotná Česká školní inspekce. Podporných orgánů je celá škála, stejně jako preventivních programů, ovšem daleko rychleji a efektivněji se pomáhá nad odtajněným a konkrétním případem (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2016).

12 Závěr

Problematika kyberagrese je stále novým a dosud nepoznaným trendem, který není radno podněcovat. Agresivní chování se nevyskytuje pouze na 17 let starém Facebooku, nebo na mladším Instagramu. Vlivem rychle vznikajících nových sociálních sítí, se rozšiřuje i epicentrum působnosti kyberagrese. Velký preventivní krok může zařít pedagog, který dbá a rozvíjí příjemné klima třídy a učí děti vzájemnému respektu a sounáležitosti. Z vybraných vzorků lze smýšlet, že žáci netuší, jak reagovat na výskyt kyberšikany a oběti neznají svá práva. Děti nejsou ubezpečené, že jim bude pomoci. Převyšující většina si nalhává zbytečnost svěřování se někomu s jakoukoliv verzí šikany (online i reálnou). Ačkoliv sama škola spolupracuje s orgány prevence bezpečnosti na internetu, a je sama aktivní ve vyhledávání odborníků, děti tuto formu násilí zlehčují a tropí si z ní legraci. Do doby, než se z nich stanou

oběti kyberagrese. Tento staronový trend si zaslouží naši pozornost a snahu v něm objevit Achillovu patu a ochránit ty nejzranitelnější.

Bylo by namístě vypožorovat vzájemnou interakci mezi rodiči a dítětem agresora, zdali již v rodině dochází k agresivním projevům vzteku, trávení času se členy rodiny a zároveň se zaměřit na rodiče s dítětem v roli oběti, zda je domov stabilní s oběma fungujícími rodiči, kde si problémy vyříkají. Dítě samo od sebe není zlé, všechno to začíná doma. Je odrazem svých rodičů. Pokud vidí a slyší, jak se rodiče k sobě chovají, nebo jak se rodiče chovají k prodávačce v obchodě, dítě si v hlavě udělá algoritmus a podle něho brouzdá životem.

13 Použité zdroje

- 1) BURÝŠEK, Jiří, 2020. Seznam zprávy. *Seznam zprávy* [online]. [cit. 2021-5-29]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/fakta-kybersikanu-trestni-pravo-nezna-objevuje-se-ale-cim-dal-casteji-123355>
- 2) ČEPEROVÁ, Klára, 2018. Aktualne.cz. *Aktualne.cz* [online]. [cit. 2021-5-29]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/facebook-instagram-nebo-twitter-od-15-let-podivejte-se-co-to/r~1bc1ad882e8911e8b8efac1f6b220ee8/>
- 3) ČERMÁK, Ivo, 1999. *Lidská agrese a její souvislost*. Žďár nad Sázavou: Fakta. ISBN 80-902614-1-8.
- 4) DOČEKAL, Daniel, 2019. Reportér. *Reportér* [online]. [cit. 2021-6-2]. Dostupné z: <https://reportermagazin.cz/a/pNQyP/influenceri-kral-je-mrtev-at-zije-kral>
- 5) DŽUBÁK, Josef, 2000. Hoax.cz. *Hoax.cz* [online]. [cit. 2021-6-1]. Dostupné z: <https://www.hoax.cz/hoax/cim-hoax-skodi>
- 6) HROCH, Jaroslav, 2019. IRozhlas. *IRozhlas* [online]. Praha [cit. 2021-6-1]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zivotni-styl/spolecnost/neurolog-stransky-mozek-rozhovor-facebook-twitter-socialni-site-dopamin-lajk_1904210700_och
- 7) CHOCHOLA, Miroslav, 2013. Epravo, a.s. *Epravo.cz* [online]. Praha [cit. 2021-5-29]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/soudni-rozhodnuti/nebezpecne-vyhrozovani-93199.html>

- 8) Jak na internet, 2013. *Jak na internet* [online]. [cit. 2021-6-2]. Dostupné z: <https://www.jaknainternet.cz/page/1183/ochrana-osobnich-udaju/>
- 9) KOHOUT, Roman, 2017. Internetem bezpečně. *Internetem bezpečně* [online]. [cit. 2021-5-29]. Dostupné z: <https://www.internetembezpecne.cz/internetem-bezpecne/rizika-online-komunikace/kybersikana/>
- 10) KOPECKÝ, Kamil, 2010. E-Bezpečí. *E-Bezpečí* [online]. Olomouc [cit. 2021-5-29]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/dali-rizika/148-226>
- 11) KRCH, František David, 2021. Šance dětem. *Šance dětem* [online]. [cit. 2021-6-2]. Dostupné z: <https://www.sancedetem.cz/poruchy-prijmu-potravy-u-deti-dospivajicich>
- 12) MARTÍNEK, Zdeněk, 2015. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-5309-6.
- 13) *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online], 2016. Praha [cit. 2021-5-30]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/msmt-rozsirilo-opatreni-k-reseni-sikany-a-kybersikany?highlightWords=%C5%A1ikana>
- 14) Nadace Naše dítě, 2005. *Nadace Naše dítě* [online]. Praha [cit. 2021-6-1]. Dostupné z: <https://www.nasedite.cz/kampan/bezpecny-internet-detem-67/>
- 15) O2 Chytrá škola, 2002. *O2 Chytrá škola* [online]. [cit. 2021-5-29]. Dostupné z: <https://o2chytraskola.cz/clanek/39/online-challenges-rizikove-vyzvy/5201>
- 16) Policie České republiky. *Policie České republiky* [online]. [cit. 2021-5-29]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/nejcastejsi-projevy-kyberneticke-kriminality-s-odkazem-na-trestni-zakonik.aspx>
- 17) ROTT, Lukáš, 2019. Denik.cz. *Denik.cz* [online]. [cit. 2021-5-29]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/veda-a-technika/youtube-vystavil-stopku-zabijackym-klaunum-zakazal-nebezpecna-videa-20190116.html>
- 18) SEMBOL, Tamara, 2019. Psychologické články. *Psychologické články* [online]. [cit. 2021-6-1]. Dostupné z: <https://psychologickeclanky.cz/clanek/sikana-ze-strany-ucitele-a-jak-ji-resit>

- 19) SOUKENÍKOVÁ, Eva, 2021. Seznam zprávy. *Seznam zprávy* [online]. [cit. 2021-6-1]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/socialni-site-snupeme-jako-drogu-v-pandemii-jeste-vic-a-uz-mame-dost-149384>
- 20) Stop cyberbullying. *Stop cyberbullying* [online]. [cit. 2021-6-1]. Dostupné z: <http://www.stopcyberbullying.org/educators/howdoyouhandleacyberbully.html>
- 21) STRNAD, Zdeněk, 2019. Flowee. *Flowee* [online]. [cit. 2021-5-29]. Dostupné z: <https://www.flowee.cz/civilizace/5634-bird-box-challenge-netflix-varuje-lidi-aby-byli-pri-napodobovani-filmu-opatrní>
- 22) SZYMANSKA, Julia, 2019. Avast. *Avast* [online]. [cit. 2021-6-2]. Dostupné z: <https://www.avast.com/cz/besafeonline/blog/zakazy-na-internetu-nefunguji-aneb-jak-se-bavit-s-detmi-o-tom-co-delaji-online>
- 23) ŠETINOVÁ, Markéta, 2017. Perpetuum: Vzdělávání bez hranic. *Perpetuum: Vzdělávání bez hranic* [online]. [cit. 2021-6-2]. Dostupné z: <https://perpetuum.cz/2017/01/moderni-laska-mladi-randi-pres-internet/>
- 24) ŠRAJBROVÁ, Markéta, 2018. Aktuálně.cz. *Aktuálně.cz* [online]. [cit. 2021-6-2]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/internetovi-trollove-jsou-psychopati-na-hatery-je-treba-zkus/r~4b0c1a50739511e8a302ac1f6b220ee8/>

Anotace

Jméno a příjmení:	Leona Maleninská
Katedra:	Katedra českého jazyka a literatury
Vedoucí práce:	doc. Mgr. Kamil Kopecký, PhD.
Rok obhajoby:	2021
Název:	Agrese v komunikaci dětí v sociálním prostředí
Title in English:	Aggression in children's communication in a social environment
Anotace práce:	Teoretická část bakalářské práce obsahuje seznámení s termínem kyberagrese, s projevy a druhy online šikany, vymezení hranic mezi online šikanou a reálnou šikanou, online sítě, na kterých se agrese nejintenzivněji vyskytuje a nebezpečné výzvy, kterých se děti účastní. V empirické části jsou sepsány konkrétní příklady, včetně kazuistik, ukázky nebezpečných vtípků na učitele, apel na důkladné zabezpečení účtu a následný postih za propagování kyberagrese
Klíčová slova	Kyberagrese, sociální sítě, komunity, nezletilý agresor, nezletilá oběť, učitelská agrese, nebezpečí pranků, kyberagrese na učitelích, online seznamky, výzvy, výše trestů při páchání kyberagrese
Keywords in English:	Cyberaggression, social networks, community, minor aggressor, minor victim, agress of teacher, dangerously pranks, cyberaggression on teachers, online dating, challenges, punishment
Rozsah práce:	47 stran
Jazyk práce:	český